EEN KRITIEK

OP DE BROCHURE

Federatie van Vakvereenigingen

(Een voorstel aan de georganiseerde en ongeorganiseerde arbeiders van Nederland, door HENRI POLAK, Voorzitter van den Algemeenen Nederlandschen Diamantbewerkersbond.)

DOOR

A. VAN EMMENES.

SPRENGER & Co., 3de Helmersstraat 72, AMSTERDAM.

1899.

Er wordt ons, vrije socialisten, wel eens toegevoegd, dat wij verachtelijk neerzien op alle hervormingen, die binnen het raam der bestaande maatschappij kunnen worden aangebracht en die den arbeiders meer weerbaar kunnen maken in den klassenstrijd, doch dan is dit ten onrechte. Ons standpunt — tenminste *mijn* standpunt — ten dezen opzichte is dit: 1o. Wensch ik 'n splitsing te maken tusschen hervormingen en schijn-hervormingen en 2o. wensch ik zelfs die *hervormingen* beschouwd te zien als palliatieven, waarop men zich niet blind mag staren, die als 't ware in den loop der beweging worden »meegenomen«, doch die met het socialisme als zoodanig niets hebben uit te staan. Schijn-hervormingen noem ik alles wat door de wetgeving ons als hervormingen wordt opgedischt. En ik noem dit dáárom schijn-hervormingen, omdat de wetgeving niet in staat is om iets te hervormen. Ze kan slechts sanctioneeren datgene, wat door het optreden der arbeiders zelf reeds hervormd is. Daarover straks nader.

Met hervormingen bedoel ik de wijzigingen die in de verhouding van den arbeider tot het arbeidsprodukt, z'n werktijd, z'n loon enz. door den drang van onderen worden aangebracht.

Op de eerste soort hervormingen wordt aangestuurd door de Sociaal-Democratische Partij en de op haar standpunt staande, overigens weinig beteekenende vakvereenigingen; voor de laatsten ijveren de algemeene, wel eens verkeerdelijk genaamd »neutrale« vakorganisatie's, die, voorzoover het ons land betreft, haar centraal liehaam hebben in het Nationaal Arbeids-Secretariaat.

Het N. A. S., waarvan het vaderschap toekomt aan de socialisten en dat van huis uit 'n doorn in 't oog was van de sociaal-democraten, omreden zij er, en terecht, 'n slagboom in zagen, die hen het-spannen-der-vakvereenigingen-voor-hun-politieke-zegekar belette, werd opgericht in 1894. Voorzeker begon het N. A. S. z'n werkzaamheden op bescheiden voet en het is *te* lang op dien bescheiden voet voortgegaan. Van de aangesloten organisatie's werd slechts per lid en per week een halve cent gevorderd en slechts een halve stuiver in tijden van werkstaking. Met dergelijke inkomsten miste het natuurlijk de kracht tot grootsche bewegingen, en als we zien, wat met deze bescheiden middelen ondernomen en in vele gevallen met sukses uitge-

vochten werd, dan eischt dit onzen eerbied en bewondering.

De lage kontributie der aangeslotenen, beschouwd als 'n afspiegeling van hun ijver en offervaardigheid, van hun voelen voor de organisatie, leverde den vijanden van het N. A. S. 'n welkomen bron voor spot en kritiek, waaruit ze niet verzuimden te putten. Het is uit deze bron, dat Henri Polak z'n eerst in het Weekblad van den Algemeenen Nederlandschen Diamantbewerkersbond verschenen, later onder den titel van: »*Federatie van Vakvereenigingen*«, hier en daar nog wat uitgewerkt, in brochure-vorm uitgegeven, artikelen gehaald heeft; artikelen, waarin hij het N. A. S. *als zoodanig* vrijwel onaangetast laat, doch waarin de geringe kontributie als photografie van de weinige »pit« die er in zit door hem als motief wordt aangeklampt om voor te stellen het niet door hem opgerichte N. A. S. te begraven en 'n geheel nieuw lichaam op te richten. Het is dus niet de liefde voor het in zijn oog onzindelijke kind, die hem drijft, want dan zou-i zich tevreden stellen met 't te boenen en te schuren, doch *het kind zelf* is hem 'n sta-in-den-weg, en daarom wil-i het met het waschwater door den gootsteen spoelen.

Het zij echter terloops opgemerkt, dat z'n breekijzer, zonder dat-i dat zelf voorzag of wou, truffelsdiensten verricht heeft. Mede onder den invloed van z'n kritiek voorzeker is op de jongste jaarvergadering van het N. A. S. de kontributie vervijfvoudigd, zoodat voortaan voor elk aangeslotene $2^1/_2$ cent per week zal worden afgedragen. Laten we echter het N. A. S. nog wat rusten — en houden we ons vooreerst bezig met de brochure van Polak.

De eerste 13 bladzijden zijn gewijd aan 'n bespreking van en 'n kritiek op de bestaande vakorganisatie in ons land waarbij het N. A. S. er betrekkelijk goed afkomt.

Hij begint met te vertellen van de veldslagen en schermutselingen, die de vakvereenigingen geleverd hebben, of waar ze in gewikkeld waren en legt vooral den klemtoon op de jammerlijke nederlagen, daarmee voldoende aan z'n bekende liefhebberij om de arbeiders-beweging in ons land zooveel mogelijk te verkleinen — 'n taktiek, die al heel wat desorganisatie gebracht, al heel wat kwaad gebrouwen heeft — natuurlijk met 't oog om de beweging te verheffen in die landen, waar men door het volgen der parlementaire aktie de arbeiders politiek »bewust« gemaakt heeft.

Eigenaardig is het echter, dat de schrijver bij dit alles zoo weinig methodisch te werk is gegaan, dat-i ons telkens bij vergissing verwijst naar Engeland, het land waar z'n partijgenooten nu pas bezig zijn om de vakorganisatie met parlementaire aktie te zegenen. Als-i ons bijv. wijst op de nederlagen van de wevers te Almelo, de vormers te Hoogezand,

de typografen te Utrecht, de sigarenmakers te Alphen en Winschoten, de bakkers te 's Gravenhage en de timmerlieden te Amsterdam — over de tal van overwinningen die alleen de sigarenmakers *op andere plaatsen* behaalden of de zegepraal der Amsterdamsche steenhouwers spreekt de man niet; hij heeft alleen *nederlagen* noodig, want hij moet af breken! — waarom legt-i er dan niet naast de vakbeweging in België, waar zoowat iedereen »bewust« gemaakt is..... en waar minstens $99\frac{1}{2}$ procent der werkstakingen verloren wordt, juist *door* dat alle hoop op de wetgeving gevestigd is?

Maar, zooals ik zeide, hij heeft alleen Nederlandsche nederlagen noodig, om daarmee de behoefte te scheppen aan 'n nieuwen vorm van organisatie.

En dan gaat-i van deze verschijnselen de oorzaken opsporen. Hij zegt:

Vooreerst de gebrekkige organisatie. Buiten de Alg. Ned. Diamantbewerkersbond, zijn er in ons land slechts drie vakbonden, die iets te beteekenen hebben, en dan zijn het hoofdzakelijk hunne Amsterdamsche afdeelingen. Het zijn de Typografenbond, de Sigarenmakersbond en de Timmerliedenbond. De overige vakorganisaties zijn veel in aantal, maar gering in omvang en beteekenis.

De contributiën loopen zeer uiteen. Zij gelden slechts zelden voor de geheele organisatie, doch worden afdeelingsgewijze vastgesteld.

Bij den Alg. Ned. Diam. Bew. Bond, die ons telkens als toonbeeld van uitstekende organisatie wordt aangehaald, zou dezelfde regeling gelden, wanneer die bond over 't geheele land verspreide afdeelingen bezat. Want de kontributie is plaatselijk verschillend, omdat de draagkracht der arbeiders in de verschillende plaatsen zoover uiteenloopt. Nu heeft Polak gemakkelijk praten. Al de leden van den A. N. D. B. wonen in Amsterdam en leven er onder dezelfde voorwaarden. En toch loopen bij geen enkele organisatie de kontributiën zoo uiteen als juist in dien zoo voortreffelijk georganiseerden A. N. D. B. Men heeft hier de proportioneele kontributieheffing. Tot 'n loon van f 12 per week betalen de leden 25 cent kontributie, van 12 tot 16 gulden vijftig cent, van 16 tot 20 gulden 1 gulden en weldra van af 24 gulden en hooger f 1.25 per week. Deze regeling is voorzeker billijk, maar.... kan alleen gevolgd worden in den A. N. D. B., wiens industrie gevestigd is in ééne plaats. Hier is kontrôle mogelijk. Maar gesteld, dat andere vakbonden, wier afdeelingen verspreid liggen over 't geheele land, dit stelsel invoeren? Dan zal 'n eenigzins voldoende kontrôle meer kosten, dan er aan kontributie binnenkomt. 't Spreekt van zelf, dat de zes-gulden-per-week-ontvangende typografen te Apeldoorn minder kontributie kunnen op-

brengen dan hun vakbroeders in Amsterdam; evengoed als de Antwerpensche diamantwerkers minder betalen dan hun Amsterdamsche kollega's. [1]) Het verschil in kontributie-storting is dus óók 'n soort proportioneele heffing, zij 't dan ook, door de noodzakelijkheid in 'n gebrekkigen vorm.

Polak vervolgt:

> Zonder uitzondering zijn zij te laag (wat we grif toegeven, v. E.) — in den regel nauwelijks voldoende om de gewone vereenigings-uitgaven te dekken, zoodat tal van afdeelingen en zeker ettelijke hoofdbesturen voortdurend met leege kassen en tekorten te kampen hebben. Enkele organisaties bezitten nog reserve-fondsjes, in betere dagen bijeengebracht, waaruit de tekorten worden gedekt; hoe lang dat spelletje kan worden volgehouden is niet moeilijk te berekenen. — Van weerstandskassen is nagenoeg nergens sprake. Hier en daar wordt er in de statuten van sommige bonden van gesproken, doch van de uitvoering dier bepalingen komt niets. Mij ten minste is geen vakbond in Nederland bekend (uitgezonderd natuurlijk de A. N. D. B. en als ik mij niet bedrieg ook de Bond van Ned. Onderwijzers), die iets bezit, dat op een behoorlijk georganiseerde weerstandskas lijkt.
>
> En misschien is dat maar goed óók, want als sommige dier bepalingen verwezenlijkt werden, zouden er dingen vertoond worden, zóó belachelijk, dat de vakbeweging er meer door benadeeld dan bevoordeeld zou worden.

Als voorbeeld van 'n bespottelijke weerstandskas wordt dan aangehaald, die van den Behangers- en Stoffeerdersbond, waarin volgens de statuten de leden een cent per week moeten storten. Voorzeker 'n luttel bedrag, maar het is toch wel 'n beetje te hoogdravend geredeneerd om hierbij uit te roepen, dat 't maar goed is, wanneer die bepalingen eenvoudig niet worden nagekomen.

Nadat de Amsterdamsche timmerlieden nog 'n lik uit de pan hebben gekregen, over hun weerstandskas, waaraan men niet verplicht was bij te dragen, doch waaruit wel ieder, dus ook zij die niet bijdroegen, uitkeering ontving, stapt-i vooreerst van z'n weerstandskassen af, om z'n geliefd stokpaardje, *de discipline,* te gaan berijden.

> Met het naleven van besluiten en bepalingen, met het opvolgen van de aanwijzingen der bestuurders, met het eendrachtig volgen der leiding in kritieke oogenblikken, is het in de meeste vakvereenigingen treurig .gesteld. Dat de timmerliedenstaking van Juli—Augustus 1898 verloren werd, is voor een groot deel te

---

([1]) Op de vergadering te Amsterdam, waarin ik de in deze brochure vervatte voordracht hield, maakte men mij de opmerking, dat de in Antwerpen werkende Amsterdammers dezelfde kontributie betalen als in Amsterdam. Maar de Antwerpenaars betalen minder; naar ik meen 1 fr. per lid en per week.

wijten aan gebrek aan die discipline, welke in eene vakvereeniging even onmisbaar is als in een leger. Wie, zooals ik, niet bij het geschil betrokken zijnde, als onpartijdig belangstellende, de bewuste vergadering in die werkstaking bijwoonde, waar de »mannen van het eerste gelid", die de »voorpostengevechten leverden" eischten dat den volgenden morgen de algemeene werkstaking zou worden geproclameerd (de besturen hadden, om de voorbereidende maatregelen te kunnen treffen, den nà-volgenden dag de staking willen uitroepen), *daar zij anders onmiddelijk het werk zouden hervatten* — waar toen de besturen met de woordvoerders (!!!) der stakers gingen onderhandelen en daarop aan de vergadering mededeelden, dat zij van die heeren als »uiterste concessie" (verbeeldt je!) hadden weten te verkrijgen, dat de algemeene staking uiterlijk den volgenden middag zou moeten worden afgekondigd — wie deze voorvallen heeft bijgewoond, moet tot de erkentenis komen, dat eene beweging van belang in deze en dergelijke vakvereenigingen nooit zal kunnen gelukken, zoolang de discipline zóóveel te wenschen overlaat.

En waar hij spreekt van hen, die de »voorpostengevechten leverden«, vertelt-i spottend in 'n noot:

Waarvoor zij nota bene bijna evenveel uitkeering ontvingen als zij in gewone tijden konden verdienen!

Dit alles gelardeerd met de noodige uitroepingsteekens, en ge knnt er u 'n voorstelling van vormen hoe hoog personen, die niet eens tevreden zijn, wanneer ze bijna hun loon krijgen voor 't leveren van voorpostengevechten, die zich de weelde veroorloven nu en dan hun bestuurders even op de vingers te willen zien en maar niet overtuigd willen worden van 't nut gelegen in 't steeds en overal blindelings volgen van de alwetende leiders, bij hem staan aangeschreven.

Wat soort demokraat is Polak toch wel, die in kritieke oogenblikken den spot wil gedreven zien met alle meerderheidsbesluiten en het belachelijk noemt, dat bestuurders zich storen aan 'n vergadering, waarin bovengenoemd besluit bij meerderheid van stemmen genomen werd? Demokraat, zoolang hij de demokratie kan gebruiken *om er te komen*, stramme-discipline-eischend-tyran .... als-i er is.

Aan de beurt komt daarna het Nationaal Arbeids-secretariaat. Hooren wij wat-i er van zegt:

Deze instelling heeft ongetwijfeld veel goeds verricht. Hare nuttige werking mag niet onderschat worden. Door haar toedoen zijn tal van vakvereenigingen en -bonden tot stand gekomen, in bedrijven waarin anders nog in lange jaren van organisatie geen sprake zou zijn geweest. Zij heeft het winnen van enkele, het lang-volhouden van zeer vele werkstakingen mogelijk gemaakt

en heeft vak-organisaties tot elkander gebracht, die elkander vreemd zouden zijn gebleven.

Maar de erkentenis voor het vele goede door het N. A. S. tot stand gebracht, sluit niet in zich een goedkeuren van zijne organisatie en wijze van werken. Als het N. A. S. goed ware ingericht geweest, zou deze brochure nooit geschreven zijn geworden want dan zou het N. A. S. de Federatie van Vakvereenigingen zijn geweest, welker tot-stand-koming zij aanbeveelt. Dat is echter niet het geval. Het N. A. S. voldoet niet aan de voorwaarden, die, met het oog op de eischen des tijds, aan eene federatie van vakvereenigingen gesteld moeten en kunnen worden.

Het N. A. S. vordert van elk der aangesloten organisaties één cent per lid en per jaar, als bijdrage in de kosten van beheer, propaganda en agitatie. Dit is op zichzelf al een zeer geringe som — vooral als men bedenkt, dat er in Nederland nog heel wat propaganda voor de vakorganisatie gemaakt moet worden. Maar dat is het hoofdgebrek niet. De hoofdfout van het N. A. S. is gelegen in het feit, dat het de trouwe afspiegeling is van de organisaties die het samenstellen, in zooverre, dat het geen weerstandskas bezit. De gelden, noodig voor het verleenen van steun aan stakers en uitgeslotenen of slachtoffers, brengt het Secretariaat bijeen, 1°. door van de aangesloten organisaties eene bijdrage te heffen van 2½ cent per lid en per week, zoolang de werkstaking of de uitsluiting duurt, 2°. door het inzamelen van vrijwillige bijdragen, door middel van circuleerende lijsten, oproepingen in de volksbladen, enz.

Voor het oogenblik terzijde stellende het feit, dat tal van vakbonden en afdeelingen de eerstbedoelde bijdrage niet willen of niet kunnen betalen, kan een kind begrijpen, dat langs dien weg nimmer voldoende steun kan worden verzameld. Hoe groot het aantal leden der bij het N. A. S. aangesloten organisaties is, kan niet met zekerheid worden vastgesteld. Meer dan 10 000 zal het echter stellig niet beloopen. Van dat getal onttrekken zich zeer velen aan de verplichte bijdragen. Minstens 3000. In het gunstigste geval krijgt het N. A. S. dus 7000 maal 2½ cent binnen, of f 175.—. Dat is maar bitter weinig. Het N. A. S. moet dan ook hoofdzakelijk drijven op de vrijwillige bijdragen, ingezameld door de plaatselijke arbeidssecretariaten, vereenigingen en particulieren. Deze vrijwillige bijdragen staan echter in directe verhouding tot den omvang en de populariteit der beweging waarvoor de steun wordt ingeroepen. Is de staking klein, wordt er weinig over gesproken en geschreven, wekt zij geringe belangstelling, dan zijn ook de bijdragen gering en onvoldoende om in de behoeften te voorzien. Is de beweging groot, wekt zij sensatie, is zij populair, dan vloeien de bijdragen ruimer, *doch zijn nog minder dan in het eerste geval voldoende om eene zelfs maar matige uitkeering te doen plaats hebben.* In het beste geval kan het N. A. S. niet meer dan f 2000.— per week bijeenbrengen *en dat dan nog maar voor één, hoogstens twee weken;* daarna verflauwt de belangstelling en daarmede natuurlijk tevens de offervaardigheid. Als men nu bedenkt dat bijv. de timmerliedenstaking circa 1700 stakers gaf, dan behoeft men waarlijk niet bedreven te zijn in de algebra en de hoogere wiskunde, om in te zien, dat men in zulk een geval met f 2000.— niet heel ver komt.

Laat ik eerst even op 'n paar onjuistheden wijzen. Zooals reeds is opgemerkt had in de dagen, dat Polak z'n brochure schreef, het N. A. S. behalve de 1 cent per lid en per jaar en de 2½ cent per lid en per week in geval van werkstaking, ook nog als inkomst de vaste bijdragen van ½ cent per lid en per week. Deze halve cent vormde de weerstandskas wier afwezigheid Polak het hoofdgebrek noemt. Dit argument vervalt dus en de kritiek kan dus slechts alleen gelden: *De mate* der kontributie, in welk geval ze goed geplaatst zou geweest zijn. De schrijver behandelt hier dus 'n instelling met wier konstitutie hij blijkbaar geheel onbekend is. Ik wil aannemen, dat z'n kostbare tijd hem niet toeliet even in de Rozenstraat no. 135 aan te wippen om eenige inlichtingen te verzamelen, maar dan heeft men z'n tijd ook niet te verknoeien aan 't van uit de hoogte op 't papier schudden van bokken en onjuistheden. De geheele brochure getuigt van geen tijd hebben....

Maar Polak had de afwezigheid van 'n weerstandskas noodig. Immers waar hij in de eerste 7 regels den lof van het N. A. S. zingt, daar zou hij bij 't noemen van een weerstandskas slechts hebben kunnen aandringen op kontributie-verhooging, op *verbetering* dus van 't bestaande, en.... hij had 'n *nieuw* lichaam noodig, weshalve hij 'n principieele fout fingeert, om daarmee zijn federatieplannen aannemelijker te maken.

Daartoe is ook noodig het onderschatten van het N. A. S. wat ledental en inkomsten betreft. Volgens het jongste jaarverslag telt het N. A. S. 12.950 leden en bedroeg dus de wekelijksche inkomst buiten de vrijwillige bijdragen in dagen van staking omtrent f 400. Ik beweer volstrekt niet, dat het genoeg is; doch waartoe is het noodig het toch alreeds te kleine bedrag nog te verkleinen? Antwoord: Alleen om de kritiek vernietigender te maken.

We hebben dus het recht te zeggen, dat de tot hiertoe geleverde bestrijding het N. A. S. als zoodanig niet treft en dat dus de motieven voor 'n verdwijnen van dat lichaam en 't oprichten van 'n ander nog niet zijn aangevoerd.

De schrijver aldus zijn best gedaan hebbende om ons den kranken toestand van het N. A. S. aan te toonen, zal ons nu inlichten omtrent

DE OORZAKEN.

Met wetenschappelijke juistheid de oorzaken dezer belachelijke en betreurenswaardige toestanden te constateeren, is onmogelijk. De geschiedenis der Nederlandsche arbeidersbeweging is nog niet geschreven. De methodische onderzoekingen, zooals die door Brentano, Howell, de Webbs en anderen bijv. in Engeland zijn gedaan, hebben hier te lande nog niet plaats gehad. Bijge-

volg is het niet mogelijk in deze brochure alle invloeden en factoren op te sommen — zeker niet die van voor 1890

Wat de jaren na 1890 betreft, kan met een vrij groote mate van zekerheid worden vastgesteld, welke de oorzaak is van de reeksen nederlagen, van de armzalige organisatie van heden. Het is de zonderlinge leer van hetgeen men zou kunnen noemen het collectief individualisme.

Wat is dit? . . . . De heer Polak, die 't woord *nonsens* nog al gemakkelijk bij de hand schijnt te hebben, moest toch weten, dat 'n kollektivist en 'n individualist maar niet zoo met 'n paar frazen als Siameesche tweelingen aan elkander zijn te koppelen! Wellicht bedoelt-i met z'n kollektief individualisme: het niet geheel oplossen van het individu in de organisatie; het individueel verzet tegen de stramme discipline, maar . . . . dan is toch zeker de uitdrukking voor iemand, die zoo van uit de hoogte met wetenschap schermt, al zeer ongelukkig gekozen.

Z'n edeles bedoeling blijkt uit hetgeen volgt:

Het was een der nogal vaak afwisselende leerstukken van hetgeen hier te lande »revolutionair" socialisme werd genoemd, dat de vakvereeniging alléén het middel was, waarvan de werklieden zich moesten bedienen, om 1°. verbetering te brengen in de bestaande toestanden, en 2°. om de »ontvoogding van het proletariaat" te bewerkstelligen. Het eerste was maar bijzaak; al die vakverbeteringen waren »lapmiddelen," die weinig of niets om het lijf hadden. De toekomst, zie je, de toekomst, waarvan de vakorganisatie de basis zou zijn — dàt was het eigenlijk. Wat beteekende loonsverhooging? Wat verkorting van den arbeidsdag? Wat het tot-stand-komen van een goede arbeidswetgeving? Malligheid! De afschaffing van het »patronaat", dààrop moesten de vakorganisaties aansturen. De productie moest genomen worden uit de handen van de kapitalistische ondernemers, en voortaan door de vakvereenigingen plaats hebben. Weerstandskassen? Kom. kom, heelemaal overbodig! Als het noodig is zullen de »solidariteit", het »bewustzijn", enz., het wel doen. Middelen beramen, als fondsen tot uitkeering bij ziekte, overlijden, enz., teneinde daardoor de vakgenooten in de vereenigingen te krijgen en te houden? Foei! bewuste arbeiders houden zich niet op met »ziekepotjes" en dergelijke dingen, die de aandacht afleiden van »de toekomst", van »de groote zaak". En vooral op je bestuurders gelet, hoor! Niet alleen controleeren — dat geeft niks. Maar *wantrouwen* moet je ze. En eigenlijk: wat moet je met bestuurders? Leiders zijn steeds verraders geweest. Volg je eigen hoofd. Doe wat je denkt dat goed is. Al die discipline, al dat luisteren naar den raad en de aanwijzingen van »leiders" is niet alleen nutteloos, maar gevaarlijk en strijdig met de individueele vrijheid; en op de vrijheid komt het toch maar aan.

Dat is daar in 29-regels totaal afgemaakt alles wat men hier te lande, tot vóór de messiasachtige verschijning der brochure van den heer Polak, revolutionair socialisme

noemde. De spot is toch maar 'n onoverwinnelijk wapen. En gemakkelijk-te-hanteeren tevens, want het ontheft den »afmaker« van de moeielijkheid om voor 't geen-i wil beweren argumenten bij te slepen.

Echter dient men toch met spotternijen voorzichtig te zijn en ze niet te slingeren naar dingen, die nu eenmaal niet anders dan ernstig behandeld kunnen worden. Men moet goed onderscheiden wat al of niet spot verdient.

Laten wij ook eens spotten. Hij geeft hier weer wat volgens hem het revolutionair socialisme beteekent en hij tracht dat bespottelijk te maken. Als 't dus juist anders om was, dan hij 't hier afschildert, zou 't in zijn oog volmaakt zijn. We zullen dus z'n redeneering eens precies omkeeren. Daar gaat-i:

Het is een der nimmer afwisselende leerstukken van hetgeen hier te lande parlementair socialisme genoemd wordt, dat de vakvereeniging *niet* alléén het middel is, waarvan de werklieden zich moeten bedienen om 1o. verbetering te brengen in de bestaande toestanden en 2o. om de ontvoogding van het proletariaat te bewerkstelligen. Het eerste is eigenlijk hoofdzaak; de vakverbeteringen zijn om de maan geen lapmiddelen, die maar weinig of niets om 't lijf hebben. Met de toekomst hebben de vakvereenigingen niets te maken; dat zij de basis voor die toekomst zouden moeten vormen is maar kletspraat. Loonsverhooging beteekent bijna *alles;* verkorting van den arbeidstijd de rest, en mocht er nog wat aan ontbreken, dan zal dit in orde komen door 'n goede arbeidswetgeving. De in-standhouding van het »patronaat«, daarop moeten de vakorganisaties aansturen. De productie moet gelaten worden in de handen van de kapitalistische ondernemers en de vakvereenigingen hebben er niets mee te maken. En om dat gedaan te krijgen zijn weerstandskassen bepaald 'n behoefte. Want de »solidariteit« en het »bewustzijn« kunnen het daarbij lang niet af. Wij moeten middelen beramen, als fondsen tot uitkeering bij ziekte, overlijden enz., teneinde daardoor de vakgenooten in de vereenigingen te krijgen en te houden. Bewuste arbeiders houden zich bij voorkeur op met »ziekenpotjes« en dergelijke dingen, die de aandacht steeds gevestigd houden op de »toekomst« en op de »groote zaak.« En op je bestuurders mag je niet letten, hoor! Volstrekt niet controleeren .... Blindelings vertrouwen moet je ze! Want je bestuurders zijn onmisbaar. Leiders zijn nog nimmer verraders geweest. Volg nooit je eigen hoofd. Doe nimmer, wat je denkt, dat goed is. De discipline, het luisteren naar den raad en de aan-

wijzingen van de »leiders«, is niet alleen *nuttig* maar totaal ongevaarlijk en volstrekt niet strijdig met de individueele vrijheid ..... trouwens met die vrijheid komt 't er toch minder op aan.

Niet waar? Wanneer het eerste verdient bespot te worden, dan moet het laatste in den haak zijn; dat eischt de konsekwentie van Polak's redeneering.

Na met deze frazen het revolutionair socialisme te hebben gekelderd, vertelt-i ons, wat hiervan de verschrikkelijke gevolgen geweest zijn.

Zóó werd gekweekt en aangewakkerd een geest van laat-maar-waaien, een soort van Manchester-anarchisme, die zoowel in leden als bestuurders voer, de aandacht van het nabij-liggende afleidde, het sterk-maken der organisatie deed verwaarloozen, de hoofden benevelend, de oogen verblindend. Met spot en geringschatting werd neergezien op de eenige organisatie die andere wegen bewandelde, op den A. N. D. B., die door hare zuster-organisaties, ingevolge de wenken hunner geestelijke adviseurs, beschouwd werd als een vakvereeniging die niet meetelde, die stond geheel buiten het uitverkoren leger van »de toekomst.»

Dat de gevolgen niet konden uitblijven, lag voor de hand. Dat zij zoo spoedig kwamen àls zij deden, en dat het besef van de oorzaken en het wezen dezer dingen na zóó weinige jaren reeds aanwezig zou zijn en in die mate dat men er kalm over redeneeren kan, zonder voor een »verrader« of iets dergelijks te worden aangezien, was echter niet te vermoeden.

Ziedaar dan volgens Polak den treurigen toestand van heden. Aan 'n geschiedenis van vóór 1890 waagt-i zich niet en geen wonder, hij kwam pas later kijken. Over de nederlagen ná 1890 kan hij des te beter met kennis van zaken schrijven, want .... ze zijn grootendeels aan hem en z'n vrienden te wijten. Ja, met wiskundige zekerheid kan worden vastgesteld, dat de vakbeweging niet den omvang nam, die ze door den drang der noodzakelijkheid had moeten nemen sedert .... 1890, dit wil zeggen: sedert de baccil der »staatsmachtverovering« gespuit werd in de ingewanden der arbeidersbeweging. Dat eeuwig verkleineeren der vakbeweging door Polak en z'n vrienden werkte ontmoedigend; de lui, die maar steeds hooren verkondigen: *wij beteekenen hier totaal niets*, verloren den lust om aan de instandhouding van dat *niets* langer hun medewerking te verleenen.

Het vóór alles parlementair zijn kankerde hier en daar aan de vakorganisatie en waar men te doen had met 'n lichaam, dat er lang weerstand aan bood, zooals het N. A. S., daar deed, of liever daar *doet* men met deze brochure 'n poging om 't aanzijn te schenken aan 'n nieuw lichaam, dat reeds met voldoende parlementaire allures zal ter wereld komen.

De schrijver doet het telkens voorkomen of de A. N. D. B. *de* organisatie bij uitnemendheid is, vlekkeloos, boven alle verdenking. Het geval met I. I. Samson leert ons die voorbeeldige organisatie eenigzins kennen. Samson werd in zijn vereeniging »Streven naar Verbetering« gekozen als een der afgevaardigden voor de »Algemeene Vergadering.« Genoemde vereeniging is 3200 leden sterk en er waren er slechts 71 op gemelde vergadering aanwezig [1]) Dit nu pleit niet erg voor den-andere-wegen-bewandelenden-A. N. D. B. die *niet* verwaarloosd is, waarin *geen* geest van laat-maar-waaien of Manchester-anarchisme is aangekweekt, en wiens leden *niet* de hoofden beneveld of de oogen verblind zijn. De 71 die *wel* kwamen zijn voorzeker de besten en in elk ander geval zou Polak hun aktiviteit roemen. Thans echter, nu ze iets gedaan hebben, wat in zijn machtig oog geen genade kan vinden, nl. nu ze Samson hebben afgevaardigd, nu heeten ze in 'n hoofdartikel van het Weekblad van den A. N. D. B. van 24 Febr. jl., getiteld *»Een ernstig woord«* — het lijkt wel 'n vastenbrief van een bisschop, die z'n schapen te wapen roept tegen het veldwinnend socialisme — nu heeten ze eensklaps 'n dozijn of wat lieden, die niet de belangen van den Bond op 't oog hebben en 'n waar schrikbewind uitoefenen, terwijl de thuisblijvers, nu ja, wel 'n beetje laksch, maar toch eigenlijk de bovenste besten zijn.

Na de verkiezing van Samson publiceert Polak's »hoog (wellicht te hoog) geschatte« vriend Davidson 'n artikel, waarin hij den gekozene onwaardig noemt het hem toevertrouwde mandaat te aanvaarden, omdat hij zich zou hebben schuldig gemaakt aan *verraad*.... nota bene twee jaar geleden.

Het is niet mijn taak uit te maken in hoever de beschuldiging juist is; maar het-gedurende-twee-jaar-achterbakshouden van zoo'n ernstige zaak en dat tegenover iemand, die zich nooit in de bizondere vriendschap van het Dagelijksch Bestuur heeft mogen verheugen.... komt me wel 'n beetje apokrief voor.

Naar aanleiding van Davidson's artikel wordt 'n buitengewone huishoudelijke vergadering van S. n. V. belegd, die druk bezocht was. De beschuldiging werd daar herhaald, door anderen bevestigd, door 'n hoofdbestuurder toegelicht en door Samson bestreden en.... de vergadering bleef den laatste als afgevaardigde handhaven.

---

[1]) Dit is 'n kleine onjuistheid, waarop mij in m'n genoemde vergadering gewezen werd. Niet 71 waren aanwezig, doch 71 brachten hun stem uit op I. I. Samson. Wat niet wegneemt, dat er minstens 3000 thuisblijvers waren.

Nu zou men zeggen dat Polak, als onvervalscht demokraat zich hierbij, zij het dan ook onder protest, moest neerleggen. Niets er van. Hij begint eerst met te zeggen dat men volstrekt niet moet gelooven, dat hij, Polak, bang is voor Samson.

»Waar haalt men toch dien nonsens van daan?« vraagt bij, en hij vervolgt: »Ik ben toch in het openbaar leven heusch geen vreemde; men weet immers, dat ik als spreker toch wezenlijk sinds lang mijn sporen verdiend heb; men weet toch ook, dat ik van zeer veel wat op de arbeidersbeweging betrekking heeft, voldoende op de hoogte ben....«

Ik hoop, dat deze oratorische reus me maar niet te eeniger tijd onderhanden neemt!

»Hoe komt men dan aan de naïve meening, dat ik bevreesd zou zijn voor iemand, die zoo bitter weinig te presteeren heeft als de heer Samson?«

Men ziet, de voortreffelijke A. N. D. B. moge het monopolie bezitten van het heilserum tegen verblinde oogen en benevelde hoofden, over 'n recept voor bescheidenheid schijnt-i nog niet te beschikken, en indien wel, dan heeft er de voorzitter 'n al te bescheiden gebruik van gemaakt.

En daarna zegt-i dat-i bij elke andere verkiezing zich als goed demokraat zou hebben neergelegd, maar nu Samson gekozen is, komt-i in verzet.... en bergt-i dus z'n edeles demokratie tot tijd en wijl dit zaakje uit de voeten is, onder het spatbord van z'n edeles (aanbevolen) Fongersfiets.

Het zonderegister van Samson wordt gelicht (tegenspraak natuurlijk buitengesloten! Zulke zondaars zijn nog juist goed genoeg om afgemaakt te worden. Met verdediging of zooiets, laten daar zich Nederlandsche rechters mee bezighouden. Het Weekblad is te kostbaar voor zulke misdadigers!) Gekonstateerd wordt verder, dat het Hoofdbestuur in gevallen als deze het lichaam is om in hoogste ressort recht te doen — hetgeen beteekent: het recht van 'n vergadering te verkrachten. Maar de heer Polak wil den zondaar nog genadig zijn; weshalve hij voorstelt 'n commissie te benoemen, die de zaak onderzoeken zal. En hij gaat in z'n grenzelooze lankmoedigheid zelfs zoover, dat-i *zelfs* aan Samson toe wil staan om eenige personen voor die commissie aan te wijzen. Dus niet eens 'n bloedraad of zoo iets.... Om dit tot stand te brengen roept Polak de leden van S. n. V. — en ditmaal ook de besten, de ordelievendsten, die altijd thuisblijven — op voor 'n derde vergadering. De Algemeene Vergadering is er alreeds om verdaagd.... Wat bliksem, men kan toch Samson niet toelaten?... En nu spreekt 't vanzelf, dat midderwijl die commissie haar werk zal doen de Algem. Verg. *zonder* Samson, die zoolang onder quarantaine ligt, moet plaats hebben.

Ik heb bij deze zaak wat lang stil gestaan om te wijzen op den A. N. D. B. als voorbeeldelooze organisatie en tevens om u te doen zien, wat de heer Henri Polak verstaat onder discipline. De leiders baas — hij bij de leiders natuurlijk! — en de vergaderingen in zooverre souverein als ze besluiten nemen, die de goedkeuring van hem als *hoofd*leider kunnen wegdragen. Nemen ze *andere* besluiten dan mogen ze nòg eens vergaderen en nòg eens . . . . en als *niets* helpt . . . . dan plaatst-i de leden eenvoudig voor 'n kabinetscrisis, steunend daarbij op z'n onmisbaarheid.

Deze lange uitwijding wilde ik mij vooral hierom veroorloven, omdat Polak in z'n brochure telkens op discipline aandringt. Men weet dus wat men dan heeft te verwachten.

Laten we nu de brochure weer ter hand nemen. Na dan geconstateerd te hebben den door het Manchester-anarchisme zoo verwaarloosden toestand is de heer Polak zoo goed om ons eenige *middelen* ter verbetering aan de hand te doen. Dat is 'n buitenkansje, waarop niemand na het kennis nemen van zooveel zonden, die hier aan de vakbeweging kleven, had durven rekenen.

Hij zegt:

> Zooals het nu is, kan het niet blijven — dat staat vast als een rots. Of de verslapping en desorganisatie woekeren voort en dan verdwijnt nagenoeg alles wat wij nog aan vakorganisatie bezitten, òf de vakvereenigingen herzien zichzelf en dan zijn betere tijden niet ver af.

En als men soms tegen dit »herzien« mocht opzien, dan zal de heer Polak niet ongenegen blijken dit zaakje voor de vakorganisatie op te knappen.

Hij vervolgt:

> Het ligt voor de hand, dat het eerst er naar moet gestreefd worden, zooveel mogelijk vakgenooten in de vakvereenigingen te krijgen. Dat laat op het oogenblik nog zeer veel te wenschen over. De percentage georganiseerden onder de vaklieden is in ons land uiterst gering, afgezien nog van het feit, dat in dit geringe aantal nog begrepen zijn de leden van den *Ned. R.-K. Volksbond*, van *Patrimonium* en dergelijke vereenigingen, die hier niet nader behoeven gekwalificeerd te worden

Wáár zijn die onder begrepen? . . . . Blijkbaar heeft Polak hier de percentage georganiseerde arbeiders willen invullen, het cijfer op dat oogenblik niet geweten, »geen tijd« gehad het te onderzoeken . . . . en toen maar raak geschreven met de gedachten: ze slikken 't wel, het komt van *mij*, die sinds lang m'n sporen heeft verdiend . . . . aan welke omstandigheid wij het hebben te danken, dat de slotzin op den aanhef slaat als 'n tang op 'n varken. Wie telt de R. K. Volksbond en Patrimonium mee? Die zou even dwaas doen

als hij, die b.v. de meeste Belgische vakvereenigingen meetelde als strijdbare organisaties.

Wat staat ons nu te doen:

> Hoe dat nu moet geschieden — hoe men de luidjes in de vereenigingen kan krijgen.... daaromtrent kan men moeilijk raad geven. Het is voor een niet-timmerman bijv., zeer moeilijk aanwijzingen te geven nopens de manier waarop de propaganda onder de timmerlieden dient ter hand te worden genomen.

Polak echter zal er zich eens aan wagen en na gekonstateerd te hebben, dat veel afhangt van allerlei vak- en lokale toestanden, van den aard en het karakter der te organiseeren arbeiders en andere kleinigheden, die de agitator en propagandist nauwkeurig te bestudeeren heeft, wil hij met sukses werkzaam zijn, en na het als 'n uitgemaakte zaak te hebben beschouwd, dat het vraagstuk van het ledental zeer nauw samenhangt met het kontributie-vraagstuk — bij welke algemeenheid hij ons te zuchten zet voor de vraag, of 't z'n bedoeling is dat 't ledental rijst naarmate 't lidmaatschap goedkooper kan gekocht worden, of te wel omgekeerd — vervolgt-i:

> »Ten eerste moet dan gebroken worden met het oude contributie-systeem. De oude idee: »als je maar aangesloten bent", moet er uit. »Aangesloten" te zijn is mooi, »aangesloten" te zijn is prachtig, maar met »aansluiting" en zonder geld krijg je in tijden van werkstaking gauw de geeuwhonger, zou wijlen Michel Solser gezegd kunnen hebben.
>
> Die malle contributiën van een stuiver of een dubbeltje per week, moeten vervangen worden door bijdragen, die in geen geval minder dan dertig cents per week mogen bedragen en in de meeste gevallen dat bedrag nog zullen overschrijden.
>
> De invoering van dergelijke contributiën zal ongetwijfeld met heel wat moeilijkheden gepaard gaan. De Hollandsche krenterigheid zal zich natuurlijk laten gelden. Onze vakvereenigingsmannen hebben zich zóó vele jaren »goed bevonden" bij het stuivertje per week, dat een dubbeltje per dag hun een beroerte op het lijf zal jagen. En dat zou niet zoo heel erg zijn, als men er voor zou uitkomen.

Wat.... wat zou zoo erg niet zijn, als men er maar voor zou uitkomen? Dat die Hollandsch-krenterige vakvereenigingsmannen 'n beroerte op het lijf krijgen? Is Polak soms bang, dat ze zullen besluiten tot 'n generale beroerte in 'n niet-voor-de-pers-toegankelijke huishoudelijke vergadering?

Maar waarom zijn die lui nu ook zoo krenterig.... Polak is volstrekt niet krenterig. Waar de krenterige vakvereenigingsmannen zich trachten vast te houden aan den ouden sleur en te verbergen achter het *wij kunnen niet,* daar dondert hij hun tegemoet:

Onzin! Het kan wèl. Het moet kunnen. Moet er iets voor worden opgeofferd, moet men er zich dit of dat voor ontzeggen, welnu, dat moet men er voor over hebben. Wat bliksem, wil men verhooging van loon, verkorting van arbeidstijd, algemeene verbetering van arbeids- en levensvoorwaarden voor een cent per dag? Wil men een goed georganiseerden, wèl-gewapenden vijand gaan bestrijden met een proppenschieter? Wil men de wereld gaan veroveren met een stooter op zak? Wil men in duizendtallen weken lang op straat blijven staan met nul-ik-hou-een-borstrok in kas? Wil men het àlvermogende kapitaal be-oorlogen met een roode cent?

O, als het zoo gemakkelijk ware!

En dan gaat-i betoogen, dat het zóó gemakkelijk niet is. En hij blijft op dit thema voortborduren twee volle bladzijden lang, met klem betoogend de noodzakelijkheid van hooge kontributie.

Ik sta in dezen zoover aan z'n zij, dat de kontributiën thans in de meeste vereenigingen te laag zijn. Daar spreekt geen ernst, geen willen, geen offervaardigheid uit de geringe offers, die men zich voor de vakorganisatie getroost. Ook ik heb ze gekend bij tientallen, die wel kwartjes over hadden voor potjes bier en geen stuiver voor hun vereeniging. Maar.... alles heeft z'n grenzen. Want onzin is het te beweren, dat het wél kan, dat bijvoorbeeld 'n door elkaar drie kwartjes daags verdienend landarbeider 30 cent per week aan kontributie zou kunnen betalen. Dat kan beslist niet! En al zou het ook boven allen twijfel staan — en twijfel is in deze zeer gewettigd — dat hij met z'n hooge kontributie op den duur 'n hoogeren levensstandaard kocht, dan nog zou hij daar slechts suksessievelijk toe kunnen komen. 'n Plotselinge vertienvoudiging van z'n kontributie, die hij niet anders zou kunnen opbrengen, dan door nog méér honger te lijden, zou de vernietiging van z'n organisatie beteekenen. Polak eischt van hem dat voor-'n-poosje-nog-méér-ontbering-zich-getroosten in *godsnaam*. En toch voelt-i, dat zelfs dit beroep hem niet zal helpen. Hij bezweert wel bij hoog en laag dat het *moet*, doch de mogelijkheid dat het *niet kan*, durft-i niet buitensluiten. Maar hiervoor deinst-i niet terug. Met z'n onderdehand spreekwoordelijk geworden schaamteloosheid roept-i uit:

Wil of kan men dat niet, dan blijft er niets anders over dan de vakvereenigingen op te doeken. Want vakvereenigingen zonder goed gevulde kassen, zijn niet alleen nutteloos, doch zelfs gevaarlijk. Het is beslist beter geen vakvereeniging te hebben, dan eene die voor effectief optreden geen knip voor den neus waard is.

Wat toch zeker bij slot van rekening de betrokken organisaties zelf moeten weten, nietwaar?

Daarop komt Polak ons eindelijk uit den droom helpen

hoe hij 't verband tusschen ledental- en kontributie-vraagstuk opvat. Hij zegt:

> Voor mij staat het vast, dat in de belachelijke lage contributiën, die in de meeste vakvereenigingen geheven worden, de afwezigheid van weerstandskassen en de daaruit voortspruitende onmogelijkheid om iets nuttigs en blijvends voor de vakgenooten te doen, een der voornaamste oorzaken te vinden is van den geringen omvang der vakorganisatie in Nederland.

En hij spreekt hier krachtens waarnemingen in het buitenland. Met cijfers toont-i aan, dat in Duitschland die vakvereenigingen het sterkst zijn, die de hoogste kontributie heffen — waarmee echter nog niet bewezen is, dat de hooge kontributiën hiervan de oorzaak zijn.

Daarop vervolgt hij:

> Engeland leert ons hetzelfde. De machtigste vereeniging aldaar is de *Amalgamated Society of Engineers* (Alg. Machinebouwers-Vereeniging), welker leden f 0.90 contributie per week betalen, *als er geen staking is*, want dàn wordt de contributie nog verhoogd. En evenals in Duitschland daalt ledental en vermindert invloed en macht in gelijke mate als de contributie minder is, zoodat bijv. de Dokwerkers, met f 0.30 contributie per week, reeds in niet zeer gunstige positie verkeeren, terwijl de vrouwen-vakvereenigingen, met vijf of tien centen contributie, even goed niet konden bestaan.

Wat echter niet wegneemt, dat de dokwerkers met hun lage kontributie voor 'n tiental jaren 'n schitterende, voor eeuwig in de geschiedenis der arbeiders-beweging opgeteekende overwinning behaalden; terwijl de machinebouwers verleden jaar met millioenen in kas den slag verloren.

Hoe gaarne ook ik zie, dat door 'n flinke kontributie blijk wordt gegeven van 'n voelen voor de beweging, meen ik toch, dat de strijdbaarheid nu niet altijd toeneemt met den omvang der kas.

Als voorbeeld, dat groote kassen niet altijd de strijdbaarheid van 'n organisatie verhoogen kan aangehaald worden de huidige toestand in den nooit volprezen A. N. D. B. Men is daar op 't oogenblik lang zoo happig niet meer op 'n beweging van eenige beteekenis met f 100,000 in kas, als eenige jaren terug met »'n stooter op zak.« En dit verschijnsel is te begrijpen. Groote kassen vorderen uitgebreide administratie, kweeken functiën. En de functionarissen, wier baantjes staan en vallen met de zoogenaamde weerstandskas, behooren van huis uit tot de tegenstanders van elke beweging, die de kas zou kunnen aanspreken. En aangezien deze baantjesgasten gewoonlijk de lui zijn, die zich op vergaderingen laten hooren, die zich als »slachtoffers« kunnen aanmelden en die dus van zelf op 'n

groot deel der leden — juist 't gemakzuchtige deel — veel invloed weten uit te oefenen, slagen zij er dikwijls in te zorgen, dat de strijdlust slinkt met 't zwellen der kas.

Bij 't steeds grooter worden der kas, wordt het steeds *grooter maken* langzamerhand *doel;* tegen uitgaven — behalve aan 't steeds dikker wordend leger van budgetvreters — gaat men hoe langer hoe meer op zien. Als de A. N. D. B. 'n millioen in kas heeft, zal er wellicht 'n boete op worden gesteld, wanneer 'n lid 'n juwelier brutaal durft aankijken.

In Engeland ziet men hetzelfde verschijnsel. Paul de Roussiers zegt in z'n boek: »Het Trades Unionisme in Engeland«:

»Er zijn Unions, die millioenen rijk zijn, maar alvorens hunne weerstandskassen er aan te wagen, wegen zij nauwkeurig de kansen van overwinning en of de voordeelen wel zullen opwegen tegen de vermoedelijke kosten. In 't kort, de opgehoopte sommen zijn een waarborg voor bescheidenheid in de eischen.«

Hier komt nog bij, dat de grootste kas, die de arbeiders zouden kunnen vullen, nog maar 'n spaarpotje zou gelijken bij de reusachtige kapitalen, die er de kapitalisten tegenover kunnen stellen.

Zeker, er moet 'n arsenaal zijn met ammunitie. Zonder dat kan men geen strijd beginnen. Doch door steeds het oog te richten en de hoop te vestigen op 'n dikke kas, komt men tot 'n geld-verzamelend, baantjes-kweekend konservatisme.

Bepalen we ons weer tot Polak's brochure.

De heer Polak zegt, dat 't hier te lande — met betrekking tot 't verband tusschen ledental en kontributie — precies hetzelfde gesteld is.

De A. N. D. B. telt circa 7800 leden, vertegenwoordigende minstens 90 % der diamantbewerkers. Zijne contributie bedraagt gemiddeld f 0.60 per week (de contributie variëert van f 0.25 tot f 1.—, naar mate der verdiensten). Wat invloed en macht betreft, kan geen enkele vakvereeniging hier te lande met den Diamantbewerkersbond vergeleken worden, terwijl hij de vergelijking met de beste Engelsche trade unions schitterend kan doorstaan.

Al zeg ik het zelf — had hier wel kunnen volgen.

Dan komen achtereenvolgens aan de beurt de Typografenbond, de Sigarenmakersbond en de Timmerliedenbond, allen nog gerekend tot de uitverkorenen, die tot het nieuwte-bouwen heilige der heiligen zullen worden toegelaten, om daarna te komen tot . . . . de bokken.

Afgaande op de halve-centimeter-groote letters, waarmee ons de behandeling van »*De Algemeene Meubelmakersbond*« wordt aangekondigd, zou men meenen, dat onder dergelijke

hoofdjes alle bonden en bondjes een voor een de revue zullen passeeren, maar .... na in 8 heele regels de kracht dezer organisatie tot beneden nul te hebben gebracht, is-i al weer bezig ons te vertellen, dat het onzin is te gelooven, dat hooge kontributiën schadelijk zijn voor de organisatie en de volgende bladzijde schijnt-i 't heelemaal te zijn vergeten, dat-i begonnen was om de nietigheid van laag-kontribueerende-bondjes aan te toonen .... Hij gaat dáár weer eens betoogen, dat de Nederlandsche vakvereenigingen moeten komen tot 'n kontributie van *minstens* 30 cents, waarmee vooreerst flinke weerstandskassen gevormd moeten worden. Met de rest — van die dertig cents — vorme men

> uitkeeringskassen van allerlei aard: uitkeeringen bij ziekte, bij invaliditeit, bij overlijden, als het kan ook bij werkeloosheid.

Ik zou vreezen dat er dan van *weerstand* bitter weinig zal terecht komen. 'n Kas waaruit ziekte, invaliditeit, sterfgeval en werkeloosheid moet bestreden worden, wordt 'n *verzekeringskas* — waarvoor men zoo zachtjes-aan ook bij solide maatschappijen *buiten* de vakvereeniging heel billijk soms terecht kan — en in geen geval 'n *strijdkas*. Wie zal de centen, waarop men hoopt en rekent bij ziekte, ongeval en werkeloosheid, op 't spel durven zetten voor een of andere beweging? En .... wat blijft er eigenlijk te strijden tegen de patroons, wanneer men zich-zelf tegen alle wisselvalligheden van het lot verzekerd heeft? En wat 'n administratie vereischt dit alles. Vreest men niet, dat de budget-vreters nieuwe parasieten zouden worden naast de patroons op het lichaam van den arbeid?

Het is gewaagd veel op Polak's ziekepotjes af te dingen, want hij noemt bij voorbaat de kritiek *geklets* en *gezanik* tot vervelens toe, en hij, die er zich aan verstout, wordt bereids in den hoek gezet met de hoogdravende verzekering, dat-i onzin debiteert op de gebruikelijke hoogdravende manier. Maar wie zal het wagen 'n woord te spreken tegen den ziekepot, na kennis genomen te hebben van des schrijvers volgende zeer bescheiden verzekering:

> Ik verzoek den heeren theoretici wèl te willen bedenken, dat ik met eenig gezag kan spreken. En ik zeg hun, die de praktijk in den regel niet kennen, die afgaan op de leerstellingen, verkondigd door de een of andere »economische« grootheid, door dezen of genen armstoel-vakvereenigingsman, dat op dit oogenblik alleen in Wolkenkoekoeksheim die beroemde bewuste arbeiders gevonden worden, die met zooveel minachting neerzien op de ziekenpotjes. In werkelijkheid is het meerendeel der arbeiders, der georganiseerde, zeer onbewust. Ik geloof niet, dat de diamantbewerkers in »bewustheid« voor welke klasse van arbeiders behoeven onder te doen. Integendeel zijn zij de eenige werklieden

in ons land die de noodzakelijkheid eener welgevulde weerstandskas begrepen hebben en deswege een zeer aanzienlijke contributie betalen.

En ik verzoek den heeren practici wel te willen bedenken, dat 'n flinke veeg om zulke verwaande ooren, moeilijk als 'n onbehoorlijke daad kan worden gekwalificeerd.

De diamantbewerkers zijn de eenige arbeiders, die bewust zijn. Ze manifesteeren hun bewustzijn in »S. n. V.« door met 3000 leden van de vergadering thuis te blijven en de zaken te laten opknappen door 'n kleine honderd onbewusten. Ze hebben al die bewustheid gezogen uit den ziekepot bij volle teugen.

Maar in ernst: Voelt de heer Polak nu niet, dat-i de zaken vreeselijk door elkaar haspelt? Hij verwart telkens de ziekepot met de weerstandskas, alsof deze twee hetzelfde waren. Tusschen 'n weerstandskas en 'n oplapkas is 'n groot verschil, waarde heer!

En opdat we het vooral niet vergeten zullen, herhaalt-i op pagina 11 nog eens de op pag. 9 afgelegde verzekering, dat de A. N. D. B. de vergelijking met welke Engelsche vakvereeniging ook schitterend kan doorstaan. Wij hebben bij dergelijke woordelijke herhalingen meer de hardnekkigheid dan wel het letterkundig talent te bewonderen... Maar,... »geen tijd« kan in deze veel verschoonen.

Niet alleen de A. N. D. B., maar ook de Engelsche vakvereenigingen kunnen ons hierbij dienen als voorbeeld. Dáár is men reeds lang tot de ontdekking gekomen, dat men de arbeiders met ziekepotjes moet lijmen, en... wat hebben wij dan nog te zeggen? Wij weten hier nog niets, wij hebben in alles nog bij onze buren ter school te gaan — gelukkige Polak, die er reeds ter school geweest is — en wij hebben dus te zwijgen, waar uit den alvermogenden ziekepot zooveel Engelsche vakvereenigingswijsheid spreekt. Hoort, arbeiders, naar uw plicht, die de heer Polak u voorschrijft:

> De Nederlandsche arbeiders zullen wèl doen, over deze dingen terdege na te denken. De oude zuurdesem werkt nog altijd. Er zijn nog steeds menschen die in de vakbeweging godbetert »gezag« hebben, welke zich nog maar altijd inspannen om den arbeiders de oude kulkoek gewaar te maken. Zoo zegt bijv. een zekere heer H. N. Harms, »gedelegeerde van den Stukadoorsbond in het N. A. S.« tegen mijn plan tot federatie van vakvereenigingen: dat hij er als hoofdargument tegen heeft, »dat het *slechts* vaststelt de wijze waarop de strijd bekostigd zal worden, echter niet naar welke taktiek gestreden zal worden.«

Wat 'n »onbewuste« kerel is toch die Harms, niet waar? Dat vraagt daar waarachtig zoo maar aan meneer Polak

welke taktiek hij met z'n federatie van vakvereenigingen op 't oog heeft. Hij wordt met de volgende acht regels morsdood geslagen:

»Slechts«, ziet u. Dat plan van mij stelt »slechts« de wijze vast waarop de strijd zal bekostigd worden. Wat 'n gekheid, nietwaar? Dat was in Nederland immers al lang uitgemaakt! Zie maar eens naar den Stukadoorsbond, hoe krachtig die is, hoe sterk in ledental en in geld, hoe invloedrijk en massief. Organisaties als de Stukadoorsbond kunnen het best buiten mijne plannen stellen. En bovendien: waar is eigenlijk geld toe noodig in de vakbeweging? Het is gewoon onzin zich daarom te bekommeren.

Maar dit antwoord moge nu blijk geven van veel bewustheid en wetenschap — Polak-termen voor cynisme en opgeblazenheid — 'n eigenlijk antwoord op de vraag van Harms is het niet. En waar van Harms, als lid van 'n bestaande, zij het dan ook weinig massieve en invloedrijke organisatie, zooveel gevorderd wordt, daar heeft hij toch wel eenigszins het recht, zou ik meenen, te weten waaraan dat alles zal worden besteed. De woorden van madame de Stael schieten me te binnen, die Napoleon toevoegde, nadat hij haar had doen weten, dat-i niet gaarne vrouwen zich met de »politiek« zag bemoeien: »Groote Generaal, hier in 't land, waar men vrouwen guillotineert, hebben ze toch wel het recht te vragen waarom!...«

De generaal der diamantbewerkers kent aan den stukadoor Harms dit recht niet toe. Hij behandelt hem als 'n schoothondje, dat zich tegenover 'n bleekersdog van de beenen blaft. En nu hij eenmaal aan 't uitdeelen is, ziet-i op geen turfje en vervolgt:

Hoor maar eens naar meneer G. J. van Driel, te Rotterdam, die den Redacteur van *De Sigarenmaker* kapittelt, omdat deze laatste den moed heeft gehad mijn plan te bespreken en goed te keuren. Luister naar den heer Van Driel: »De Red. gaat zelfs zoover, dat hij er op aandringt tot het vormen van sterke kassen. Zoo heb ik mij afgevraagd of het noodig is zulks tot stand te brengen. En dan antwoord ik beslist met neen! daar elk overtuigd arbeider weet, dat werkstakingen wel zijn verloren door slechte organisatie, maar niet door geldgebrek.«

Wat 'n brutaliteit van dien redacteur om »zelfs zoover« te gaan, »dat hij er op aandringt tot het formeeren van sterke kassen«! Nietwaar, een kind kan begrijpen, dat arbeiders, die persoonlijk geen penning rijk zijn, een of meer kapitalisten door middel van weken- of maandenlange werkstakingen alleen dàn met succes kunnen bestrijden, als hunne vereeniging eveneens geen cent in kas heeft. Want (de heer Van Driel zegt het, en als *die* het niet weet, wie zou het dàn weten?) werkstakingen zijn nooit verloren door geldgebrek.

God-allemachtig, hoe is het mogelijk dat zulke warhoofden,

zulke aarts-weetnieten, die toeten noch blazen van de geschiedenis der arbeidersbeweging kennen, zulke bewuste of onbewuste bedriegers, die de feiten der laatste jaren, feiten als de verloren werkstakingen der Engelsche machinebouwers, kolenmijnwerkers, katoenbewerkers, Amsterdamsche timmerlieden, enz. enz. wegcijferen, om hun waanzin aan den man te kunnen brengen, nog steeds in de arbeidersbeweging geduld worden!

Als 't aan Polak lag, had-i ze er al lang uitgedonderd! Maar waarde heer, blaas je nu eens niet zoo op; je zoudt werkelijk kunnen barsten. Heusch, wanneer je met iemand onder vier oogen bent, zing je 'n heel oktaafje lager... Van Driel zegt *niet*, dat men het best kan strijden met *geen cent* in kas. Hij ziet alleen geen heil in *sterke* kassen. Tusschen *geen* kas en 'n *sterke* dito ligt toch wat in, nietwaar? Welnu, ge hebt in uw woede reeds zelf 't bewijs geleverd, dat sterke kassen volstrekt geen waarborg opleveren voor 'n overwinning. Want de door u genoemde Engelsche machinebouwers hadden 'n sterke en 'n *zeer* sterke kas. Maar de kas van de patroons was sterker en deze zal altijd sterker zijn. 'n Werkstaking, die *zonder vrees voor 'n verstoring van wat men noemt de maatschappelijke orde* op de lange baan kan worden geschoven, is altijd verloren. Wat de loodpot (geldzak) betreft staan de arbeiders bij de treffendste bewijzen van solidariteit machteloos tegenover hun uitbuiters. Men heeft ammunitie noodig om den strijd te kunnen aanvangen en is dan 't oogenblik gunstig gekozen, dreigt dan de maatschappelijke orde te lijden onder de strike... dan overwint men, ook zonder dat het arsenaal gevuld is met millioenen. Organisatie, solidariteit, flink optreden tegenover onderkruipers, doen daarbij meer dan geld. Dit wilde Van Driel zeggen en al heeft-i zich nu niet zoo kunstig weten uit te drukken, de aandachtige lezer van Polak's brochure zal het razend-schel dend-war hoofd eer gaan zoeken in het Bondsgebouw aan den Amstel dan in het krotje Achter 't Klooster te Rotterdam, waar 'n arm sigarenmaker het dorst wagen om 'n enkel woord te schrijven over de federatieplannen van den grooten Polak.

En van de kontributie springt-i nog eens op de discipline en zegt:

Toch is naast financieele kracht, eene goede discipline in eene vakvereeniging de hoofdfactor voor succes. Bestuurders zijn vertrouwensmannen — lieden die als de meest-geschikten, de meest-betrouwbaren, de best-onderlegden, de vaardigsten, door hunne vakgenooten gekozen zijn, om aller belangen te behartigen, om aller besluiten uit te voeren.

Maar de vakgenooten in »S. n. V.«, die Samson kozen, hebben abuis gehad, niet waar?

Wat moet nu onder »discipline in de vakvereeniging« worden verstaan? Dit: als er besluiten genomen zijn — als een beweging op touw is gezet — als een gedragslijn, een taktiek door allen is vastgesteld dan moet de uitvoering overgelaten worden aan de bestuurders, aan de zelf-gekozen leiders en aanvoerders. Men kan in algemeene omtrekken een taktiek vaststellen, doch niet in onderdeelen, niet in détails, in bizonderheden, in bijzaken. Toch zijn het in den regel juist de détails, waarvan veel, zoo niet alles afhangt. Het is daarom beslist noodzakelijk, dat de aanwijzingen van het bestuur steeds conscientieus gevolgd worden. Gebeurt dit niet, volgt men niet waar het bestuur voorgaat, verzet men zich (in kritieke omstandigheden vooral) tegen de besluiten van het bestuur, dan is desorganisatie het gevolg, de nederlaag zeker en uiteenspatting der vereeniging na de nederlaag zeer waarschijnlijk.

De vakvereeniging is een leger, dat slechts in één opzicht verschilt van het militaire leger: de soldaten bepalen zelf doel en aard van den veldtocht. Maar in alle andere opzichten is het er mee gesteld als met het gewone leger, dat zonder orde, tucht en discipline ondenkbaar en onmogelijk is.

Hoe komt het dat eenige honderdtallen Europeesche soldaten duizendtallen »wilden« kunnen verdringen en verslaan, zooals geschiedt in Indië, in Soudan, in Zululand, enz.?

Ik zou zeggen: Omdat de Europeanen »beschaafder« wapens hebben, maar Polak zegt:

Omdat zulk een handjevol Europeesche soldaten gedisciplineerd zijn, omdat ieder hunner zijn taak kent, omdat zij, aan orde en tucht gewend, volgens wetenschappelijke regelen en strikt opvolgend de bevelen der officieren, als één geheel georganiseerd optreden. Zouden deze factoren ontbreken — het Europeesche legertje zou in een minimum van tijd worden in de pan gehakt door de overmachtige horden.

Zóó is het ook met de vakvereeniging, met dit groote verschil, dat zij nooit een bandelooze horde, doch steeds een machtigen en bewusten vijand tegenover zich krijgt, die bovendien in den regel goed georganiseerd is, die beschikt over alle machts- en dwangmiddelen. Als de vakvereeniging daartegenover niet even uitmuntend georganiseerd en gedisciplineerd is, is de mogelijkheid van overwinning geheel en al buitengesloten — adres aan de 1898er timmerlieden-staking te Amsterdam, die behalve door geldgebrek, door desorganisatie en wanorde verloren werd.

Of... door het in handen geven der staking aan 'n kommissie, waarin ook Polak zitting had, zou ik er bij willen voegen.

Overigens is Polak's beroep op de militaire discipline kostelijk. Hij, veld-maarschalk — als 't niet te min voor 'm is, na zooveel dienstjaren als generaal. Onder hem op kommando marcheerend en beurtelings kommandeerend generaals, kolonels, majoors, kapiteins, luitenants, sergeants, korporaals.... voorafgegaan wellicht door 'n tamboer-

majoor met gezilverknopten stok en 'n half dozijn roffeljongens... Dan nog het administratief kader, de gepensioneerde officieren en de dito's op non-aktiviteit.... Waarlijk, het voorbeeld lokt uit tot nadere kennismaking.

En nu, na in 3 bladzijden zoowat alles te hebben afgebroken wat in ons land aan vakorganisatie bestaat, zal meneer Polak de goedheid hebben van eens te gaan opbouwen, en hij vergast ons dan, bij wijze van opfrissching op z'n

FEDERATIE-PLANNEN

of liever...: de federatie-plannen van King en Blatchford uit Engeland geïmporteerd.

Alvorens echter ons dit nader te omschrijven, vindt-i 't noodig er ons nog eens aan te herinneren — we mochten 't anders eens vergeten — dat-i voor onze vakvereenigingen hooge kontributiën en scherpe tucht en discipline noodzakelijk acht.

Maar dit alleen is niet voldoende. Want zelfs in Engeland, waar tucht en kontributie niets te wenschen overlaten, heeft men behoefte gekregen aan het volgen van 'n andere taktiek. De meeste groote werkstakingen der laatste jaren zijn er verloren, omdat de patroons, bewust voerend den klassenstrijd, zich hebben verbonden, zich federatief hebben vereenigd en geen offers ontzien om te zorgen dat de werklieden geen enkele overwinning meer behalen.

Door de federatie van patroonsbonden is dus noodig geworden *een federatie van vakvereenigingen.*

Wanneer dat het *eenigst* motief ware, hadden we er hier nog geen behoefte aan, want hier is van 'n officieele federatie van patroonsbondjes nog geen sprake. Echter in-officieel zijn de patroons over de geheele wereld reeds lang verbonden, en als dus blijkt, dat de vakorganisatie door federatie sterker wordt, dan is het nooit te vroeg om er mee te beginnen. Maar.... hoewel wij volgens Polak vooreerst nog niets te doen hebben, dan bij onze buren ter school te gaan, in dit geval konden de Engelschen van ons 'n beetje hebben geleerd. Want hier bestond zoo iets als 'n federatie van vakvereenigingen, nl. het N. A. S., terwijl in Engeland zoo'n lichaam nog ver te zoeken was. Het daar bestaande Parlementair Comité der Trades Unions kan toch moeielijk als zoodanig in aanmerking komen, niet waar? En waar Polak behoudens z'n gehamer op de discipline — die hij er hier toch nooit in krijgt — tot hiertoe alleen aanmerkingen heeft gemaakt op de lage kontributie, daar is de noodzakelijkheid der importatie van 'n Engelsch plan nog niet gebleken. En als we nu dat Engelsch plan naast

de bepalingen van ons N. A. S. leggen, dan komt ons, hoeveel gebreken er ook nog aan 't laatste kleven, 'n verwisseling voor als 'n zeer slechte ruil.

Er schijnen in Engeland behalve dat, wat de hooge goedkeuring van Polak mocht wegdragen, nog andere federatieplannen te zijn uitgebroed. Hij zegt:

> Het is hier niet de plaats, om in den breede uit te wijden over de verschillende federatie-plannen, waarmede de georganiseerde werklieden van Engeland zich sinds een jaar of twee bezighouden. Evenmin kan hier worden uiteengezet, hoe de officieele leiders, daartoe in staat gesteld door de allerbelachelijkste, hoogst ondemokratische inrichting van het vakvereenigings-congres, alles in het werk stellen, geen middel, hoe laag ook, onbeproefd laten om het door hen ontworpen, hoogst onbeholpen federatie-schema door de trade unions aangenomen te krijgen, in plaats van het eenvoudige, logische, practische en afdoende plan van P. J. King (een zeer bekend en geacht vakvereenigingsleider) en Robert Blatchford (de redacteur van *The Clarion*, schrijver van *Merrie England* — Het Heden en de Toekomst — en tal van andere boeken en brochures.

Let hier wel op, dat Polak, die 'n paar bladzijden te voren van ons gevorderd heeft *onbeperkt vertrouwen in zelfgekozen leiders*, hier spreekt van officieele leiders, die geen middelen, *hoe laag ook*, onbeproefd laten om hun zin door te drijven... King en Blatchford, partijgenooten van den heer Polak, zijn integendeel heel goede leiders, de laatste vooral, omdat-i Merrie England geschreven heeft.... wat insluit dat ook Polak 'n betrouwbaar leider is, omdat-i dit boekje in *Het Heden en de Toekomst* heeft vertaald.... zoodat we dus alleen *die* leiders ons onbeperkt vertrouwen mogen en *moeten* schenken, die de heer Polak wel zoo beleefd is ons even aan te wijzen....

In 'n brochure *Trades Federation* wordt het federatieplan van King en Blatchford toegelicht. Polak neemt deze toelichting over. Ze luidt:

> In een schema eener federatie van vakvereenigingen zijn drie voorwaarden noodig om het succes te verzekeren: 1°. Gelijkheid van contributie; 2°. Gelijkheid van uitkeering; 3°. Gelijkheid van vertegenwoordiging. Dat wil zeggen, dat onder een goed schema ieder lid hetzelfde moet geven, hetzelfde moet ontvangen, hetzelfde moet tellen. Eén lid één contributie, één lid één uitkeering, één lid één stem — dat moeten de voorwaarden zijn waarop de vakvereenigingen zullen federeeren. Deze voorwaarden zijn strikt in het oog gehouden bij het ontwerpen van het in deze brochure uiteengezette federatie-schema. Veronderstel dat twee vereenigingen een federatief verbond sluiten; en neem aan dat ieder lid dier beide vereenigingen eene wekelijksche contributie van dertig centen betaalt. — De Slagers-Vereeniging heeft honderd

leden; de Bakkers-Vereeniging heeft tien leden. De wekelijksche bijdragen zullen dan zijn:

Slagers	100	leden à f 0.30	= f 30.—
Bakkers	10	» » 0.30	= » 3.—

Als nu de Slagers het werk staken, krijgen zij van de Bakkers f 3.— per week.

Als de Bakkers het werk staken, krijgen zij van de Slagers f 3.— per week.

Dat wil zeggen: de Slagers nemen op zich aan de Bakkers precies zooveel te betalen, als de Bakkers op zich nemen aan de Slagers te betalen.

Wat het stemrecht (in de vertegenwoordigende vergadering der federatie) betreft: Als de Bakkers tien stemmen hebben, hebben de Slagers honderd stemmen; als de Bakkers één afgevaardigde hebben, hebben de Slagers er tien.

Dat zijn de principes, waarop ons ontwerp is opgebouwd.

Ik zal u niet vermoeien met 'n aanhaling van al de andere voorbeelden, die de rechtvaardigheid van dit stelsel heeten te illustreeren. Het uitgangspunt is, dat bij werkstaking elke vereeniging datgene van elk der andere organisaties ontvangt, op zich neemt aan elk der andere organisaties, als zij in staking zijn, uit te keeren.

Zoolang zoo'n »federatie« bestaat tusschen 100 slagers en 10 bakkers, springt het al te mathematische van het stelsel minder in 't oog. Maar de toelichters gaan het telkens, met wat ledental betreft, al-meer-uiteenloopende-organisatie's toelichten, en dan wordt men ten slotte koud van de *wiskunstige* juistheid.... Over de *moreele* juistheid, die de ontwerpers hun plannen toeschrijven valt nog al te twisten.

Ze gaan dan veronderstellen, dat de 60 Engelsche vakorganisaties, die aan het in 1898 gehouden vak-vereenigingskongres deelnamen, toetreden tot de federatie. Hiertoe behooren de machine-bouwers met 75,000 leden en de costuum-naaisters met 30 leden. Nu gaan de ontwerpers aldus verder:

»Elk der in onze tabel genoemde Unions heeft (veronderstellen wij) op zich genomen, in geval van staking, aan elk der overige negen en vijftig uit te keeren een bedrag gelijk aan dat hetwelk zij zelf zou ontvangen ingeval zij zelf zou staken. Let nu op dat de inkomsten der zestig vereenigingen aanmerkelijk uiteenloopen. De Machinebouwers, met 75.000 leden, hebben (wat federatie betreft) een wekelijksch inkomen van f 22.500. De Naaisters daarentegen, met 30 leden, slechts f 9.—. Maar dit verschil in ledental en inkomen staat de werking van ons schema volstrekt niet in den weg. Onder bovenstaande overeenkomst zouden de Machinebouwers, in tijd van staking, van de Naaisters ontvangen f 9.— per week. Anderzijds zouden de stakende Naaisters van de Machinebouwers f 9— per week ontvangen. Elke stakende Union krijgt dus precies wat zij op zich neemt te betalen. De Naaisters

hebben op zich genomen f 9.— per week uit te keeren en daarom krijgen zij, in geval van staking, f 9.— per week van elk der gefedereerde vereenigingen. De stakende Naaisters zouden dus van elk der overige negen en negentig gefedereerde Unions f 9.— per week ontvangen, makende een totaal van f 531.— dat de Naaisters van de overige Unions als stakings-uitkeering zouden genieten.

Dat maakt voor elke naaister 'n wekelijksche uitkeering van f 17.70. 't Komt mij voor, dat de naaisters best drie maanden per jaar konden staken, om dan de overige negen maanden te leven van 'tgeen ze bij de werkstaking hebben kunnen overleggen.

De machinebouwers zijn er slechter aan toe. Zij ontvangen in ruil voor hun 30 cents kontributie van de overige 59 vereenigingen 'n wekelijksche uitkeering van f 158,437, en dit verdeeld over 75,000 leden geeft per hoofd en per week circa f 2.10. Polak zegt f 3.10, doch zoo 'n wiskunstige onjuistheid moet op rekening gezet worden van het gebrek aan tijd.

De ontwerpers doen nu hun best om met 'n warnet van cijfers de »billijkheid« van hun stelsel te betoogen. Ze onderwerpen het nog aan 'n andere proef en zeggen:

Stel dat duizend vereenigingen gefedereerd zijn. Als dan de Naaisters staken, zijn zij gerechtigd van elk der overige negen honderd negen en negentig unions f 9.— per week te ontvangen. Dat maakt f 8991.— per week, hetgeen, verdeeld over de dertig leden der Naaisters-vereeniging niet minder dan f 299.70 per hoofd zou zijn. Maar neem nu aan, dat alle overige unions elk één week staakten vóór de Naaisters den arbeid neerleggen, dan zou de Naaisters-Vereeniging f 9.— hebben moeten betalen aan elk der negen honderd negen en negentig stakende organisaties. Welnu, f 9.— vermenigvuldigd met 999, maakt precies f 8991.—, dus het bedrag verschuldigd aan de Naaisters-Vereeniging in tijden van staking. Wij vinden dus dat de Naaisters niets meer krijgen, dan zij op zich nemen bij te dragen.

Me dunkt, als de ontwerpers het plan hadden om met dit voorbeeld hun schema bespottelijk te maken, dat zij dan zeer goed geslaagd zijn.

De Naaistersbode, dit plan besprekend, zegt spottend:

Als die staking nu eenige weken duurt, dan kunnen die dertig leden van haar stakings-uitkeering ieder gevoegelijk een winkelzaakje gaan opzetten.

Evenwel, krijgen die naaisters op een gegeven oogenblik een overstrooming van geld, op een anderen keer moeten ze het weer even hard doen stroomen:

Als nl. alle vereenigingen, behalve de naaisters, staken dan moet ook ieder harer weer f 299.70 betalen.

Ik vrees dat ze dan maar uit armoei zouden gaan meestaken. (f 17.70 uitkeering!)

Even als wij vindt de schrijfster van 't artikel, mej. S. P., deze federatieplannen akelig mathematisch, maar op de billijkheid veel af te dingen, en ze vraagt dan ook aan het slot:

> Zou 't niet verstandig wezen het schema-Blatchford-en-King (waarop H. P. de federatie wil doen berusten) terug te zenden naar de Engelsche krant waar 't vandaan gekomen is, en een inlandsch, misschien minder wiskunstig, maar meer praktisch en billijk plan te ontwerpen voor die federatie?

Niet alleen zoo 'n praktisch en billijk plan, maar zelfs de federatie, zooals mej. S. P. die gaarne zou zien, bestaat hier reeds in het N. A. S., en de ophemeling van Polak, die ze zich aan 't begin van haar artikel veroorlooft voor 't uit Engeland importeeren van 'n onpraktisch en onbillijk plan, doe 'k haar gaarne kadeau.

Polak echter is 'n andere meening toegedaan. Hij vindt het plan zeer vernuftig en in z'n grooten eenvoud uiterst logisch.

Gaarne zag-i het in z'n geheel hier overgenomen, dan kon-i op z'n lauweren gaan rusten, terwijl-i thans eerst beginnen moest. En waarom?

> Omdat het verschil tusschen de Engelsche en de Nederlandsche vakvereenigingen in de meeste opzichten, maar vooral in financiëel opzicht, enorm is. In Engeland kan men gerust praten over eene federatie, waarin ieder vakvereenigingslid f 0.30 per week bijdraagt in tijden van staking of uitsluiting en in welker garantie-fonds elke toetredende vereeniging gedurende een zekeren tijd per week evenveel malen f 0,30 stort als zij leden telt. Als *alles* daar een bezwaar tegen federatie is, dàt zeker niet. Maar bij ons, in ons goeje Holland, is dat juist het hoofdbezwaar. Onderlinge naijver, die vaak in gedecideerde vijandschap ontaardt, zooals die tusschen Engelsche vakorganisaties vaak voorkomt en die daar nauwe aaneensluiting, dikwijls zelfs onderlinge hulp in ernstige omstandigheden belemmert, kennen wij hier niet; de belachelijke *jalousie de métier* tusschen leiders en bestuurders, dààr aan de orde van den dag, die er eveneens een hinderpaal voor den vooruitgang is, is hier geheel en al onbestaanbaar.
>
> Dat alles hebben wij dus voor, maar de financiëele zijde van het vraagstuk hebben wij tegen ons en ik vrees met groote vreeze dat wij op dat bezwaar jammerlijk zullen afstuiten.

Polak, die eerst over de bezwaren tegen 'n kontributie van 30 cent uitroept: Onzin! Het kan wel! Het *moet* kunnen! En anders verdwijnen ze maar, die 't niet kunnen... begint nu al 'n toontje lager te zingen.

Wat 'n geluk, hè, dat hier die belachelijke jalousie de métier tusschen leiders en bestuurders niet bestaat... Maar dat komt wel, als hier de heeren leiders meer en

meer zich met de vakbeweging gaan bemoeien... Dus dáár in Engeland hebben de arbeiders eenige reden de leiders en bestuurders te wantrouwen; maar hier... waar leider en bestuurder meestal één is.... hier is alles botertje tot den boom en *wantrouwen* geheel en al misplaatst. Men ziet, Polak weet op z'n beurt óók de Hollandsche vakbeweging in de hoogte te steken, als dat zoo in z'n kraam te pas komt.

En ook wat de kontributie betreft, gaat-i thans toegeven, dat er teekenen van verbetering vallen waar te nemen.

Intusschen scheen men ook in Engeland niet happig te zijn op het zoo voortreffelijk federatieplan van King en Blatchford. Op het jongste expres-ter-bespreking-van-federatieplannen-belegde-kongres der Trades Unions op 24 Januari jl. en volgende dagen te Manchester, kwam het heelemaal niet in behandeling. Integendeel werd behandeld en met kleine wijzigingen aangenomen 'n federatieplan van Knight, de sekretaris van den Ketelmakersbond. Het aangenomen plan is eenigszins in den geest der firma Polak, King & Blatchford: het belooft uitkeering naar betaling. De aangesloten vereenigingen betalen voor elk lid 5 cent entree en verder gerekend op 90 pCt. der leden, 15 of 30 cent per lid en per... drie maanden. De uitkeering bedraagt dan in 't eerste geval f 1.50 en in het tweede f 3 per week.

Zooals reeds is opgemerkt keert ons N. A. S. 4 gulden per week plus 50 cent voor elk kind uit bij 'n kontributie van 2½ cent per lid en per week, dat is... 32½ cent per kwartaal...

Wij, met onze belachelijk lage kontributiën, moeten dus les gaan nemen in 't federeeren bij de Engelschen..., nietwaar Polak? En wat heeft de man 'n profetischen blik door met zooveel mathematische juistheid te kunnen voorspellen, dat 'n kleinigheid van 30 cent per week aan kontributie voor de federatie voor den Engelschen arbeider geen bezwaar zal uitmaken... Ze hebben er maar 27½ cent óp »afgepingeld« !

Loop voortaan 'n keer of wat meer om inlichtingen bij de arbeiders *hier*, meneer Polak, voor ge ons uwe Engelsche wijsheid opdischt.

Hij zal ons nu vertellen hoe er 'n Nederlandsche Federatie van vakvereenigingen behoort uit te zien:

In de eerste plaats moet gevormd worden een grond- of garantiekapitaal, dat vrij groot zal moeten zijn. Dan zal geregeld een vaste bijdrage moeten worden betaald. Want de zoogenaamde administratieve kosten zullen niet gering zijn. De federatie zal n.l. in de eerste plaats een gesalarieerden secretaris-penningmeester moeten hebben. Het is zeer de vraag, of één ambtenaar

het werk zal afkunnen, daar het toch te voorzien is, dat een goede krachtige organisatie, als onze federatie worden moet, een krachtigen stoot zal geven aan de vakbeweging. Want de federatie zal in niet geringe mate de vak-propaganda moeten bevorderen. Maar in elk geval zal er één gesalariëerd bestuurder moeten zijn, want het amateurisme heeft ook op dat gebied uitgediend — dat voelt en weet iedereen in de beweging.

En nu zal men zulk een bestuurder niet met een paar rijksdaalders in de week afschepen. De secretaris der Nederlandsche Federatie van Vakvereenigingen moet een bekwaam en veelzijdig ontwikkeld man zijn. Hij moet zijn een goed administrateur, goed spreker en goed schrijver, op de hoogte van allerlei vaktoestanden en van de binnen- en buitenlandsche arbeidersbeweging in het algemeen, in staat in de moderne talen te correspondeeren, enz.

En zulke mannen schudt men maar niet uit den mouw.

Om den bliksem niet!

Het is werkelijk 'n leemte in de brochure, dat de bescheiden schrijver dezen zin niet heeft doen volgen door z'n welgelijkend portret. Want welk ander »arbeider« dan hij, die zoo als spreker en schrijver en kenner der arbeidersbeweging in het algemeen volgens eigen getuigenis z'n sporen heeft verdiend, zal aan deze eischen kunnen voldoen?

Het is hem dus niet kwalijk te nemen, dat-i bij voorbaat de behandeling, waarop zoo 'n mirakel van kennis en geleerdheid billijkheidshalve aanspraak kan maken, voorschrijft. Hij zegt:

En heeft men er een gevonden, (Niet moeilijk .... Het door-de-weeksche-adres is: Amstel 184. v. E.) dan dient men zoo iemand, die toch in dienst der bourgeoisie altijd een flink bestaan zou kunnen vinden, een salaris te geven, dat hem een ruim bestaan verzekert en hem van huiselijke financiëele zorgen bevrijdt, zoodat hij zich geheel en onbevangen aan den dienst der georganiseerde arbeiders wijden kan.

Een salaris van veertien à vijftien honderd gulden is m. i. dan ook voor zulk een man volstrekt niet te hoog. Ik ben volstrekt geen voorstander van de razend-hooge salarissen die de bestuurders der Engelsche vakvereenigingen genieten, doch evenmin van de hongerloonen waarmee sommige vakvereenigings-bestuurders hier te lande moeten rondkomen.

Zeggen wij dan f 1400.—.

Nu zal door deze ambtenaar en door andere federatie-mannen zeer veel moeten worden gereisd voor propaganda-doeleinden, voor het onderzoeken van grieven, het optreden bij werkstakingen, enz. Hiervoor zal stellig f 600.— per jaar noodig zijn. Nu nog f 500.— voor de gewone bureau- en andere administratieve onkosten en het huishoudelijk budget komt op f 2200.— 's jaars *minstens*.

Men zal mij toegeven, dat dit 'n vreemde wijze van 'n zaak behandelen is. Het functionairisme vooropstellend, is eer in staat om den arbeiders 'n schrik voor de federatie-

plannen op 't lijf te jagen — maar Polak geeft er niet om, al krijgen ze van schrik 'n beroerte — dan wel om ze aannemelijk te maken. De diamantbewerkers mogen er niet op tegen hebben aan hun leiders kamerlid-traktementen uit te betalen, de arbeiders in 't algemeen doen het dan maar liever met iemand, die geen steenkool-Engelsch geleerd heeft en tevreden is met f 13 in de week met vrije woning, zooals in de laatste jaarvergadering van het N. A. S. besloten is — en waarmee tevens bewezen werd, dat voor het bezoldigen van 'n functionaris het N. A. S. geen behoefte had aan 'n noemenswaardige reorganisatie.

En waar zal al dat geld vandaan moeten komen? Polak zal 't ons zeggen:

> Het meergenoemde grondkapitaal der federatie zal moeten gevormd worden door een vaste wekelijksche bijdrage van alle leden der aangesloten bonden, te heffen gedurende het eerste jaar van haar bestaan, wellicht nog over een langere periode.
> En bovendien, *hier komt het op aan*, de gefedereerde organisaties moeten, indien een of meer harer door eene werkstaking of uitsluiting getroffen wordt, eene geregelde wekelijksche bijdrage storten, naar een vastgestelden maatstaf, doch op de basis aangegeven in de vorenstaande uiteenzetting van King en Blatchford's federatie-schema.

.... dat de-ons-lessen-verschuldigde-Engelschen zelf niet hebben gelust, nota bene!

En nu komt pas de kritiek op het N. A. S.

> De grondgedachte waarop het N. A. S. berust, namelijk eene algemeene weerstandskas voor alle aangesloten vereenigingen en bonden, deugt m. i. niet. De diverse organisaties moeten elk hunne eigen weerstandskassen hebben, waaruit zij kleinere werkstakingen enz. bekostigen. Er zijn toch bedrijven als bijvoorbeeld het diamantvak, waarin vakgeschillen aan de orde van den dag zijn; moeten nu de kosten van al deze dingen gedragen worden door de federatie, dan zouden alle andere gefedereerde bonden voortdurend ten behoeve van den A. N. D. B. kunnen betalen, waardoor de mogelijkheid voor die allen om noodzakelijke verbeteringen in hunne arbeidsvoorwaarden te bevechten, uiterst gering wordt. Bovendien kan het voor eenigszins woelziek aangelegde vereenigingen eene aanleiding tot het provoceeren van herrie zijn, te weten dat alle gebbetjes toch worden betaald uit de federatieve kas.

Maar hoeveel erger is het niet gesteld, wanneer die Naaistersvereeniging in het plan King-Polak-Blatchford eens wat woelziek is aangelegd . . .

Hij betoogt daarop nogmaals de noodzakelijkheid van eigen weerstandskassen in de aangesloten organisaties, om daaruit de kosten der kleine »gebbetjes« (uit het woorden-

boek van Polak) te bestrijden, doch vindt het niet noodig de grens aan te geven, waar kleine gebbetjes eindigen en groote bewegingen aanvangen. Dat kan men natuurlijk beter ter beslissing overlaten aan den vijf-talen-sprekenden-en-schrijvenden-sekretaris-penningmeester.

Om genoemd grond- of garantiekapitaal te vormen — opdat men verzekerd zij de administratieve en agitatorische kosten der federatie te kunnen betalen en opdat vooral gewaarborgd zullen zijn de f 1400 voor den geleerden sekretaris-penningmeester — in spé — is het noodig, dat vooreerst van elk aangesloten lid 'n kontributie geëischt wordt van slechts 40 cent per week. Maar . . .

> Dat behoeft natuurlijk slechts over (voor) een of twee jaren plaats te hebben. Is eenmaal het garantie-kapitaal aanwezig, dan kan de kontributie wellicht met 3/4 verminderd worden. Maar dan komt de verplichting, van in tijden van staking of uitsluiting van een of meer der gefedereerde organisaties geregeld *minstens* f 0.30 per hoofd en per week bij te dragen. Laten wij nu zeggen, dat gemiddeld f 0.30 zal moeten worden opgebracht en voegt men daarbij nog f 0.30 voor de vorming van kassen in de vereenigingen zelf, dan zal de vakvereenigings-kontributie f 0.60 per week moeten bedragen.

Polak voelt zelf, dat dit den meesten arbeiders te hoog zal zijn en hij veronderstelt, dat in het gunstigste geval er, behalve de diamantbewerkers natuurlijk, slechts de typografen, de sigarenmakers en de timmerlieden aan kunnen voldoen. Door *Het Volksdagblad* en anderen is hem er reeds op gewezen, dat dan al die andere bondjes en vereenigingetjes zouden verdwijnen; doch dit schrikt hem niet af.

> Ik ben echter zoo vrij mijn standpunt te blijven handhaven — roept hij uit. — De meeste vakvereenigingen in ons land toch zijn van dien aard, dat het er maar heel weinig toe doet, of zij al of niet bestaan. Op enkele uitzonderingen na, zijn de meeste der bij het N. A. S. aangesloten organisaties, er niet op vooruitgegaan.

Hij schijnt hier op bladzij 24 te zijn vergeten, dat-i op pagina 3 het N. A. S. prees, juist omdat door toedoen van dit lichaam zooveel vakvereenigingen en -bonden waren tot stand gekomen . . . . En nu wil-i ineens dit prijzenswaardige werk weer afbreken. En dat niet alleen; het geheele N. A. S. moet weg.

En het is op dien grond, dat-i 't veel wenschelijker acht, dat de drie genoemde groote bonden, die de ruggegraat van het N. A. S. vormen, zich afscheiden om zich met den A. N. D. B. te federeeren, dan wel dat er pogingen tot reorganisatie van het N. A. S. zelf worden aangewend.

Als 't echter moet, wil Polak ook nog wel wat anders. Hij zegt:

> Evenwel, ik kan niet de wet voorschrijven.

.... wat bepaald jammer is. En hij vervolgt:

> Bij het uiten en motiveeren eener meening moet het blijven. Wil men er niet aan, om de weinig of niets beteekenende organisaties over boord te werpen tot zoolang zij in staat zullen zijn aan de door de federatie te stellen financiëele eischen te voldoen — wil men het N. A. S. behouden, doch zijne wijze van werken in de goede richting veranderen, dan kan ik voorloopig ook dáármede vrede hebben, hoewel flink aangrijpen en doortasten altijd veel verkieselijker is. Men zou bijv. kunnen beginnen met van de bij het N. A. S. aangesloten organisaties te vorderen eene vaste, verplichte bijdrage van zeg tien cents per week, *staking of geen staking*, *slachtoffers of geen slachtoffers*. Dat zou, te rekenen naar de te voren aangenomen maatstaf, een vast wekelijksch inkomen geven van circa f 700.— per week. Dat is al een vrij respectabel sommetje.

En als we dan 'n jaar lang alles wat naar groote beweging zweemt vermijden en de kontributie wordt in dagen van staking verhoogd, dan... dan kan het eerst zoo gesmade N. A. S. óók nog wel goed worden.

Polak, die eerst uitriep: in geen geval minder dan 30 cents per week, is zelfs nog genegen tot méér koncessies. Hij vervolgt:

> Men zou nog verder kunnen gaan, als men meent, dat zelfs de organisaties, wier leden geen dubbeltje per week kunnen bijdragen, toch in het federatief verband moeten opgenomen worden en blijven. Men zou dan contributiën naar de draagkracht kunnen heffen, bijv. berekend naar de gemiddelde lokale loonen in de diverse bedrijven. Het kan in het midden gelaten worden of de uitkeering voor allen gelijk zal zijn, of in verhouding zal staan tot de contributie. Dergelijke dingen kunnen worden vastgesteld en geregeld door het lichaam dat de federatie zal constitueeren of het N. A. S. zal reorganiseeren. Maar in elk geval zal zelfs de vaste wekelijksche minimum-contributie hooger moeten zijn dan de bijdrage die thans door het N. A. S. alleen in tijden van staking, enz. van de leden der aangesloten vereenigingen wordt geheven (2½ cts.)

Maar meer konsideratie wenscht de heer Polak niet te gebruiken.

> De organisaties wier leden zelfs dàt niet kunnen, *moeten* overboord geworpen worden, totdat zij bereid zijn aan de gestelde of te stellen eischen te voldoen.

Zooals men weet is men in het N. A. S. voorloopig met de kontributie nog niet hooger gegaan dan 2½ cent per

week en er is geen enkele organisatie overboord geworpen. Zelfs niet de Landarbeidersbond, die geen cent betalen kan.

Maar overboord geworpen is vooreerst het federatieplan van King en Blatchford.

Waar de importeur komt aan de »Uitvoering« dan stelt-i voor om hem adressen van instemming met zijn plannen te zenden. Er moet iets gebeuren, zegt-i.

> Want deze brochure wordt niet geschreven om de zaak zoo maar eens te bespreken, om eens gemoedelijk een praatje te houden over het federatie-denkbeeld, doch om de noodzakelijkheid van reorganisatie, onmiddelijk en diepgaand, van nagenoeg alle Nederlandsche vakvereenigingen te betoogen, te hameren in de harde, suffe koppen der Nederlandsche arbeiders, en daarna het federatie-plan niet te bespreken, *doch te verwezenlijken*.

Helaas, de suffe koppen der Nederlandsche arbeiders, schenen even als de Engelsche koppen, te hard om er de King-Blatchford-federatieplannen in te hameren! Men laat zich zooiets zoo maar niet opdringen, al roept Polak ook honderdmaal van uit de hoogte uit:

> Er is in ons land genoeg gepraat, genoeg gekletst, genoeg geredetwist en gehaarkloofd, genoeg gekibbeld en gehaspeld — er moet eindelijk eens iets *gedaan* worden.

Maar met dit alles zijn de federatieplannen, wellicht op raad van de *Naaistersbode* teruggezonden naar die Engelsche courant en . . . . de importeur neemt vrede met 'n kontributieverhooging in het N. A. S.

Z'n wiskunstige Federatie van Vakvereenigingen, wier eigenlijke naam moest luiden: »*Onderlinge Assurantie-Maatschappij tegen de gevolgen van werkstaking*,« zal wel spoedig van de dagorder verdwenen zijn; de 'n oogenblik opgeschrikte vakvereenigingsmannen zullen begrijpen, dat juist het berekenende, het koel-mathematische in die plannen, ongerekend nog het onbillijke, den zoo gaarne op eenige solidariteit rekenenden werkman tegen de borst moet stuiten.

Resumeeren we dus hetgeen we van de King-Blatchford-Polak-plannen hebben aangetoond, dan zijn ze:

1°. te veel prokureursachtig-assureerend;
2°. onbillijk;
3°. belachelijk;
4°. praktisch onuitvoerbaar.

En wanneer het nog noodig mocht zijn dit laatste te bewijzen, dan vragen wij nog eens met de *Naaistersbode*, hoe de 30 kostuumnaaisters aan haar verplichtingen zullen voldoen, wanneer 'n groot deel der overige 59 bij de federatie aangesloten vereenigingen het werk staken. En het antwoord ligt voor de hand: *Uit armoe mede staken . . . . uitkeering f 17.70 per week!*

Nadat Polak z'n federatieplannen weer naar de andere zij van de Noordzee gezonden heeft, wijdt hij nog 1½ pagina aan

»DE TAKTIEK«.

Het blijkt dus, dat de vraag van den eerst zoo uit de hoogte behandelden stukadoor Harms, niet zoo heel gek geweest is. Geven we 't woord aan Polak:

> Men heeft mij van verschillende zijden de vraag gesteld: welke zal de taktiek der federatie moeten zijn? Zal zij zich op uitsluitend economisch terrein bewegen, of ook het gebied der politiek moeten betreden?
>
> Mijn antwoord is: ik mis de bevoegdheid de te stichten federatie de wet voor te schrijven. De leden der vereenigingen, die haar zullen vormen, zullen ten slotte over allè vraagstukken nopens de federatie te beslissen hebben, dus óók over het vraagstuk der taktiek.

Dat is prachtig uitgedrukt. Men kan zich alleen nog afvragen: wat zou de taktiek zijn, indien de heer Polak *niet* de bevoegdheid miste de te stichten federatie de wet voor te schrijven? En het antwoord vinden we in het geestelijk advies, wat de heer Polak wel zoo goed is ons in de volgende bewoordingen te verleenen:

> En eigenlijk is toch die vraag geen vraag meer. Het is immers onmogelijk zich uitsluitend te bewegen op hetgeen men gewoon is te noemen »economisch terrein.« Het economisch en politiek optreden der arbeiders moet hand in hand gaan, kàn niet anders dan hand in hand gaan, wil niet èn economisch èn politiek optreden nutteloos en vruchteloos zijn.
>
> Kan er in het wezen der zaak wel sprake zijn van een afzonderlijk »economisch« optreden? Zijn »economie« en »politiek« niet, op de keper beschouwd, zóó innig met elkander saamgeweven, dat zij één ondeelbaar geheel vormen? Waarachtig, de werkgevers verstaan deze dingen beter.

Men zoekt hierin te vergeefs naar eenig bewijs voor de tweeëenheid van politiek en ekonomisch optreden. Polak vervolgt:

> Wàt de burgerlui ook moge scheiden — in het gebruik maken van de politieke macht ter bevestiging en versterking hunner economische positie zijn zij roerend eenstemmig. Let maar eens op, hoe volkomen gelijkgezind de vertegenwoordigers en woordvoerders van alle mogelijke en onmogelijke burgerlijk-politieke partijen zijn tegen pensioneering van den ouden arbeider door den staat. Let maar eens op, hoe bitter weinig de zoogenaamde »sociale arbeid« van deze en vroegere regeeringen van allerlei kleur en slag te beteekenen heeft. Wat geeft u de arbeidswet, arbeiders? Wat de kamers van àrbeid? Wat . . . wat . . . ja, er is eigenlijk niet meer. Die arbeidswet en die kamers van arbeid, dat is nu zoowat alles wat de politiek der heeren ons, arbeiders, bezorgd heeft. En dat is wat moois!

Maar hiermee is nog volstrekt niet bewezen, dat *andere*, door de arbeiders *zelf* gekozen »heeren« ons meer zouden bezorgen en zeer moeielijk zal het bewijs te leveren zijn, dat *wat* zij ons bezorgen iets te beteekenen heeft. 't Is waar: onze arbeidswet en de Kamers van Arbeid geven niets — al behoort Polak nu juist niet tot hen, die dit *altijd* beweerd hebben en nog beweren — maar de pensioneering van oude werklieden door den kapitalistischen staat, pachtkontrakten en al het andere moois, dat voorkomt op Polak's verkiezingsprogram, geven evenmin iets. Hoe komt het dat b.v. die arbeidswet niets geeft en herhaaldelijk overtreden wordt? Eenvoudig omdat de wetgeving onmachtig is richting te geven aan de ekonomische verhoudingen. Waren de vrouwen, die door de wet beschermd heeten, goed georganiseerd, werden ze in en door de organisatie zelf van 't nut van 'n korteren arbeidsdag overtuigd, dan zouden ze minder dan elf uur per dag werken, ook zonder tusschenkomst der wet. Nu de »hervorming«, die de wet beoogt, nog niet tot haar zelf is doorgedrongen, kan de wet niets voor hen doen. En wat zal er dan terechtkomen van wetten, die nog dieper heeten in te grijpen? Niets. Absoluut niets!

Moeten nu de hooge kontributiën, benoodigd voor 'n Federatie van Vakvereenigingen, gebruikt worden ter verkrijging van onbeteekenende wetten; van 'n waardeloozen stapel papier? Wij hebben wetten, die ons 't recht van vereenigen en vergaderen waarborgen .... Laten de arbeiders door hun organisatie zorgen, dat dit recht niet op papier doch in werkelijkheid gewaarborgd zij en ook gewaarborgd zou zijn, al sprak er onze grondwet geen woord over.

We zullen echter de zaken niet vooruitloopen en eerst nog even het woord verleenen aan den heer Polak:

> Terwijl de Roomsch-Katholieke Volksbond en »Patrimonium« de staartstukken zijn der Katholieke en Anti-Revolutionaire staatspartijen — terwijl het Algemeen Nederlandsch Werkliedenverbond de endeldarm werd van de Liberale partij, om zoo langzamerhand »radicaal« te worden....

behoort gij, sigarenmakers, typografen en timmerlieden het staartstuk en de endeldarm tevens te worden van de S. D. A. P., had hier gevoegelijk kunnen volgen. Maar Polak bewaart deze welgemeende raadgeving voor later en gaat op denzelfden toon voort:

> terwijl de »vrije communisten«, »vrije socialisten«, »communistische anarchisten« en meer van dat moois de algemeene vakvereenigingen verlamden en deden verrotten met hunne »neutraliteit«, met hunne »economische actie alléén«, met hun

»alles wat van den staat komt, werkt demoraliseerend op het volk« en dergelijke frases — terwijl de Nederlandsche arbeidersbeweging gedeeltelijk aan heeren-politiek deed en gedeeltelijk »alléén economisch« optrad, versterkte de bourgeoisie zich steeds meer en meer in hare vesting: *de staat*, zich hartelijk verheugend in het werken en wroeten van de »reactionairen« en de »revolutionairen« (in de dialectiek der Nederlandsche arbeidersbeweging twee woorden voor hetzelfde begrip), die er voor zorgden dat de arbeiders er niet aan dachten de sterkte te bestormen.

Dat *bestormen* heet slechts zoo in de dialektiek des heeren Polak c. s. De juiste vertaling is: de voor de arbeiders vijandelijke sterke vesting van den staat nog wat te versterken en mede te werken aan z'n instandhouding. *Bestormers*, meneer Polak, blijven *buiten* de vesting! Die eenmaal *in* de vesting zit neemt geen deel aan het bombardement! De schrijver vervolgt:

Hoeveel geld en hoeveel energie werd er in het laatste vijftal jaren niet besteed (om van voorafgegane periodes niet te spreken) aan die »economische actie alléén«?

Nu gaat me waarachtig dezelfde man, die eerst jammert dat hier te lande zoo weinig kontributie betaald wordt, uitroepen dat er veel te veel is besteed. Er is — volgens hem — maar 'n cent per jaar betaald. Hij vordert in de plaats 30 cent per week. Dat maakt 'n verschil van f 15.59 per jaar en per aan de federatie aangesloten lid. Nu is met dien éénen cent te veel geofferd aan de ekonomische aktie alléén. Stel 'n halve cent te veel. Moet nu de rest f 15.58⁵ besteed worden aan de politieke aktie?.... Tot zulke vragen geeft z'n onzinnig-blufferig geschrijf aanleiding. Het hoogmoeds-delirium schijnt den man zoodanig te pakken te hebben, dat haast geen verstandig woord meer uit z'n pen komt.
Hij huilt verder:

Wat werd er niet geofferd en geleden, wat werd er geen tijdelijke ellende geleden door allen, blijvende ellende over velen uitgestort, om hier en daar kleine voordeeltjes te behalen, of om ze, eenmaal behaald, te behouden? En dat terwijl op gemakkelijker en doeltreffender wijze veel meer ware te bereiken geweest, als maar een deel, een betrekkelijk gering deel van al dat geld en van al die opofferingen waren ten koste gelegd geworden aan een georganiseerd, zelfstandig politiek optreden, verband houdende met de economische eischen.

Wat Polak verstaat onder »zelfstandig politiek optreden«, zullen we straks zien.
Het slot van z'n geestelijk advies inzake de te volgen taktiek luidt:

Onze federatie zal dan ook, als zij het niet reeds dadelijk doet, zich door de bittere ondervinding geleerd, op den duur wel

moeten werpen op de politiek. Want politieke en economische actie zijn het vuur en het water der machine van den vooruitgang der arbeiders. Met elkaar produceeren zij den stoom die de machine drijft, voort en voort, sneller en sneller. Elk op zichzelf zijn het nuttelooze zelfstandigheden en gevaarlijke, die zelfs vaak het bestaan der machine en hare samenstelling bedreigen.

Als de federatie dan maar zorgt dat dat politieke water in 'n goed gesloten ketel gescheiden blijft van het ekonomisch vuur, want anders is de vrees voor blussching van dat vuur zeer gerechtvaardigd.

Na zich van deze politieke wijsheid te hebben ontlast, krijgen we, om de twee vel druks vol te maken, nog 'n

SLOTWOORD,

waarin we te weten komen, dat ook de invloed, die Polak z'n federatie wil laten uitoefenen op de *sociale wetgeving*, uit Engeland is betrokken, van dezelfde leveranciers King en Blatchford. En mede aan de hand van deze raadgevers gaat-i de federatie van vakvereenigingen ten taak stellen om, behalve het reeds genoemde, den arbeiders te verzekeren op het leven, tegen ongevallen, ziekten, verlies van gereedschappen en.... in andere woorden: hem 'n pensioen te verzekeren,.... waardoor we voor de moeielijke vraag komen te staan, wat we dan eigenlijk met ons *staatspensioen* moeten aanvangen. Maar.... 't is waar ook, dit is in Engeland nog niet het sociaal-demokratisch paradepaardje bij verkiezingen!

En King en Blatchford gaan nog verder en wenschen de federatie van vakvereenigingen te laten bewandelen de wegen der verbruiks-koöperatie en productieve associatie. Maar nu wordt het zelfs Polak te erg, zoodat hij uitroept:

> Misschien hebben Blatchford en King, wat Engeland betreft, gelijk — hoewel op hunne stellingen en meeningen nopens de federatie en wat er mede te bereiken zou zijn, nog wel een en ander af te dingen valt. Doch wij, Nederlandsche arbeiders, moeten zelfs van dergelijke schoone droomen, vooreerst maar nuchter blijven. Als wij het eerst zoo ver gebracht hebben, dat de loonstandaarden der diverse vakken hier te lande op gelijke hoogte staan als die in dezelfde vakken in Engeland, en dat ook onze arbeidsduur niet langer is dan daar, dàn zullen wij eens verder zien. Laat eerst maar, als in Londen, het uurloon der timmerlieden vijf en vijftig cents bedragen en hun arbeidsdag negen uren tellen. Laten eerst maar onze metaalbewerkers, als in Engeland, acht à tien en onze bankwerkers twaalf stuivers per uur halen, enz. enz. Als de federatie dàt voor ons doen zal, is het al meer dan mooi en behoeft vooreerst niet aan andere dingen te worden gedacht.

Dat ben ik volkomen met den heer Polak eens, maar ik zou er dan dezen raad aan willen toevoegen: arbeiders,

gaat eens even na hoe de bankwerkers in Engeland hun twaalf, de timmerlieden hun elf stuivers en hun 9-urigen arbeidsdag veroverd hebben. *Ze zijn daartoe gekomen, zonder een cent te vermorsen aan verkiezingen! Ze hebben dat verkregen door gebruik te maken van die door Polak zoo gesmade ekonomische aktie alléén!* En er behoort heel wat cynisme toe, om, na gekonstateerd te hebben wat men in 'n ander land bij uitsluitend ekonomisch optreden veroverd heeft, met deze woorden te besluiten:

> Deze brochure is dan ook niet geschreven om allerlei valsche hoop te wekken. Zij is geschreven om oogen te openen, om klaarheid te brengen, om eenig inzicht te schenken in den economischen strijd, in de wijze waarop hij gestreden moet worden, en de middelen waarmede. En dat zijn, resumeerend: wèl-geordende, goed gedisciplineerde vakvereenigingen, met flinke kassen en uitkeeringsfondsen, die te zamen eene federatie vormen, welke op economisch en politiek gebied, samenwerkend met de onafhankelijke politieke arbeiderspartij, het groote werk der georganiseerde arbeiders verricht. De geduldige en onafgebroken strijd dus tegen het kapitalisme op het slagveld der industrie, en den stormloop tevens op de kapitalistische vesting, *den staat.*

Heeft Harms 'n voldoende antwoord op z'n eerst zoo uit de hoogte afgemaakte vraag? Is-i nu overtuigd, dat die hooge kontributie voor 'n goed deel zal besteed worden aan wat in de dialektiek van Polak heet »*de bestorming van den staat*«, doch wat eigenlijk beteekent: *het brengen van Polak en z'n hooggeschatte vrienden achter de regeeringstafel van den staat?*

En heeft men nu ook begrepen, dat onder »politiek zelfstandig optreden der federatie« moet verstaan worden het samenwerken met de onafhankelijke politieke arbeiderspartij — alias de S. D. A. P.? Had nu Polak niet even goed kunnen zeggen, dat hij de federatie wilde maken tot het staartstuk en den endeldarm tevens van *zijn* partij?

Zeker, de vakvereenigingen moeten het zelf weten, welke taktiek zij wenschen te volgen. Maar waar Polak dat »zelf weten« niet al te best vertrouwt en reeds dient van ongevraagd advies, daar zullen wij zoo vrij zijn voor zijn raadgevingen te waarschuwen.

De vakvereenigingen moeten zich blijven bewegen op uitsluitend ekonomisch terrein; waar ze met den staat in aanraking komen, daar hebben ze hem te beschouwen als hun vijand. Een vakvereeniging die aan politiek gaat doen, heeft zich omgezet in 'n arbeiders-kiesvereeniging en als vakorganisatie heeft ze geen reden meer van bestaan. Erger nog: zich leenende tot 'n bestorming van den staat à la Polak, bewerkt ze hàar eigen ondergang. Laat ik dit even toelichten.

Polak spreekt zoo spottend over die *toekomst*, waarvan de vakorganisatie de basis moet zijn. Dat spotten heeft eenige beteekenis. Want volgens Polak *mogen* ze die basis niet uitmaken. Die basis moet zijn en blijven .... *de staat*, maar .... gevormd door de arbeiders!!? Polak en z'n vrienden nemen aan: de koncentratie van het kapitaal. We zullen er hier niet over twisten of het wel het kapitaal is, dat zich ophoopt, dan wel de industrie, die zich koncentreert. De theorie is eenvoudig: het kapitaal in handen van enkelen, die daarmee de geheele produktie en de konsumptie tevens beheerschen, wordt ten slotte 'n maatschappelijk gevaar. Het zou den ondergang der maatschappij beteekenen, wanneer dan de staat niet tusschen beiden trad als onteigenaar ten algemeenen nutte! En dan wijst men daarbij op de vele takken van industrie, die de staat zoo voor en na reeds heeft onttrokken aan de handen van partikulieren. Men noemt dan op: de posterijen, de telegrafie, gemeente-gasfabrieken, -waterleiding, -tram en -telephoon als bewijsstukken van reeds in de praktijk verwezenlijkt socialisme .... maar men verzuimt te noemen de staats-politie en -justitie en het gevangeniswezen, die dan toch evengoed 'n illustratie van dat soort socialisme leveren! en men schijnt er blind voor dat de staat voldoende bewijst in vele gevallen tegen partikuliere ondernemers het onderspit te moeten delven. De staat alles .... door den staat de produktie en de konsumptie geregeld .... de lakens uitgegeven van boven af door .... door 't volk-zelf gekozen heerschers!

Ziedaar het richtsnoer van Polak, waarbij natuurlijk in de toekomst de vakvereenigingen als regelende lichamen geen rol te spelen hebben.

Maar nu het andere geval. Aannemende, dat op den duur de persoonlijke eigendom moet verdwijnen, dat partikuliere ondernemingen moeten plaats maken voor gemeenschappelijke produktie, kunnen het dan niet beter de vakgroepen zijn, die de zaken regelen? Zou bijvoorbeeld de exploitatie van onze gasfabrieken niet beter toevertrouwd zijn aan de vereeniging van alle er bij betrokken gaswerkers, dan aan den biljartmaker Piet Nolting, den gepensioneerden drilmeester Wijnmalen, den advokaat Caroli of den bierbrouwer Hovy, omdat hun de stomme stembus nu eenmaal aanwees als medebeheerders der gemeentezaken? En zouden onze door »bewuste« arbeiders gekozen aanstaande raadsleden Hermans en Polak er beter toe in staat zijn? De spoorwegen aan de beambten, het bouwbedrijf aan de bouwvaklieden, de fabriek aan de fabrieksarbeiders, ziedaar in onze oogen de toekomst, waarvan de vakorganisatie de basis moet vormen.

Toekomstmuziek, hoor ik mij toeroepen, en ik geef dit

gaarne toe; maar is het staatssocialisme dan wat anders? Het eenige verschil is, dat er in *mijn* toekomstmuziek wat minder leelijke dissonanten voorkomen. Want de toekomstmuziek, die de almacht van den staat bezingt, klinkt verre van liefelijk. De staat, als al-regelaar, zou den toestand nog onhoudbaarder maken, dan-i op dit oogenblik is. Gegeven den gespannen voet, waarop de Polak's nu reeds staan met de vrijheid van het woord, beven we bij de gedachte aan de mogelijkheid, dat zij de staatsmacht in handen zouden krijgen.

Wanneer we die staatsalmacht kapittelen, dan voegt men ons toe: maar wat gij daar illustreert is het staats-kapitalisme en niet het staats-socialisme en ik antwoord hen: wijs mij het verschil eens aan! Ge zult het loonstelsel afschaffen nietwaar? D. w. z.: ge zult de staatsbeambten niet uitbetalen met geld. Goed, betaal ze uit met woning, kleeding, koffie, suiker, peper en rijst, ze zullen staatsslaven zijn en nog slaafscher hun werk verrichten dan tegenwoordig, kruipend voor hun »gekozen« meester, geklonken in met stembiljet-papier omwikkelde boeien. Ge zult den arbeid bureaukratiseeren en militairiseeren; stramme discipline, die ge nu reeds eischt van uw volgelingen, wilt ge opleggen aan alle dienaren van den almachtigen staat; opsluiten of worgen zult ge hem, wiens ideaal verder reikt dan uw staatsregime, muilbanden zult ge elke vrijheid van meening en uiting. Als in 'n groote staatsgevangenis, gesloten in 't knellend dwangbuis, zullen we gedwongen worden lofliederen te zingen op 't heil van den staat.

Ziedaar het staatssocialisme, waartoe de sociaal-demokratie met hare verovering der politieke macht ons onvermijdelijk voert.

Maar, zegt men, dat is alles goed en wel, die staatsdwang kan verschrikkelijk zijn, maar zoover zijn we nog niet, en kan nu op dit oogenblik de staat niets voor de arbeiders doen? M'n antwoord is, als de staat iets *kan* doen, dan *zal* dat de staat doen, wanneer de arbeiders hem er zelf toe drijven; onverschillig of die staat katholiek, anti-revolutionair, liberaal, radikaal of sociaal-demokratisch geregeerd wordt. Alle hervormingen, ook de »wettelijke«, moeten komen en komen er door den drang van onderen. En wanneer ze er komen krachtens de liefhebberij van de Kamerleden zelf, hebben ze geen waarde. Immers dan omschrijven ze 'n regeling, waarvoor de arbeiders te weinig voelen om de naleving te kontroleeren, en buiten het volk is niemand tot de kontrôle in staat.

Ik ga verder en beweer dat zelfs dan, wanneer men van wettelijke hervormingen heil verwacht, de wettelijke hervormers bij uitnemendheid, die zich het cachet »in naam

des volks« op het voorhoofd hebben geplakt, daarbij in den weg loopen. Want het wetsontwerp van Harte c. s., betreffende revisie in strafzaken, zou zoo grif niet zijn aangenomen, wanneer het door Troelstra was ingediend. Men drukt nu eenmaal niet gaarne op 'n brok wetgeving het stempel der sociaal-demokratische propaganda.

Maar behoudens in nietige gevallen, bijv. tegenover rijkskleermakers en andere rijkswerklieden of waar het betreft met wetten andere wetten te verlammen of te begraven, kan de wetgeving ten opzichte der sociale toestanden niets doen. De werkdag kan bijv. eerst dan met sukses wettelijk worden geregeld, wanneer hij door 't optreden der arbeiders zelf reeds overeenkomstig hun verlangen geregeld *is*. Maar dan is toch het sukses twijfelachtig, nietwaar? Want waartoe is dan de tusschenkomst der wet nog noodig?

Hoe men de zaak ook beziet: de wet komt altijd als 't hinkende paard achteraan, in welk geval ze overbodig mag worden beschouwd. Of wel: ze loopt den ekonomischen toestand vooruit, in welk geval ze 'n doode letter en onuitgevoerd blijft.

Polak zegge niet, dat wij volstrekt niet malen om loonsverhooging en verkorting van den arbeidsdag. Wij malen niet om *wettelijke* regeling van het loon en den werktijd, dat is alles. Voor 't eerste, veroverd door het optreden der arbeiders zelf, zijn we altijd en overal te vinden. Maar wij voegen er terstond bij, dat van 'n *blijvende* verbetering in den toestand der arbeiders bij de doorvoering van deze hervormingen geen sprake kan zijn.

Wij nemen plaats in de vakorganisatie en we moeten er in blijven, al zien we ook veel gebeuren, wat ons als socialisten tegen de borst stuit. Niet door er uit te trekken brengen we de noodige verbetering aan, maar juist door er in te blijven en te hameren, steeds te hameren op 't zelfde aambeeld.

Wij hebben in de vakorganisatie steeds onvermoeid aan te sporen tot krachtiger optreden, tot dieper ingrijpen. Op ons rust de plicht de oogen van hen, die de bestaande toestanden anders bezien dan wij, te openen voor de werkelijkheid. Wij sporen aan tot zelf-denken, tot zelf-ontwikkelen, tot zelfstandig optreden en zoo denken wij er in te slagen op den duur de vakorganisatie te maken tot het lichaam wat het wezen moet:

in staat om de regeling der produktie te nemen uit de handen der uitzuigers.

NASCHRIFT.

Er werd mij in de vergadering, waarin ik deze voordracht hield, op gewezen, dat ik niet den persoon Polak, doch z'n federatie-plannen moest aanvallen. Voor dien wenk ben ik niet ongevoelig; maar ik wil er toch op wijzen, dat in 'n kritiek niet alleen *de zaak*, maar ook *de manier, waarop zij wordt behandeld,* dient te worden besproken. Wanneer er zijn, die zich stooten aan *mijn toon*, dan verzoek ik hen nog eens even aandachtig te lezen, wat ik uit Polak's brochure heb geciteerd. En mocht hieruit nog niet voldoende blijken het hoogdravende, het-uit-de-hoogte-op-ieder,-die-het-waagt-'n-andere-meening-te-zijn-toegedaan,-neerziende van z'n redeneerwijze, dat men dan nog eens even het oog sla in het Weekblad van den A. N. D. B., waarin hij, te beginnen met 10 Maart j.l., opnieuw z'n federatie-plannen bespreekt.

Wat dus *het persoonlijke* betreft, verbeeld ik me, dat Polak, na èn in z'n brochure èn in 't Weekblad zóóveel verwaandheid te hebben gemanifesteerd, er genadig afkomt; en wat *het zakelijke* aangaat, meen ik er in geslaagd te zijn de onaannemelijkheid aan te toonen van z'n federatie-plannen door het onbillijke en onpraktische van uitkeering naar afdracht. (Zie pag. 28).

Verder zal het nut van groote weerstandskassen heel wat welsprekender dan in Polak's brochure moeten worden uiteengezet, voor de door mij genoemde bezwaren er door overschaduwd worden.

In het no. van 10 Maart j.l. van genoemd Weekblad geeft Polak z'n indrukken van de jaarverg. van het N. A. S. En hij roemt de genomen besluiten, waarvan-i zich in z'n overdreven bescheidenheid het vaderschap toeëigent, om echter daarna als 'n Jupiter van z'n Olympus te donderen tegen hen, die het dorsten bestaan, iets op hem en z'n plannen af te dingen. De Suikersbakkers en de Meubelmakers krijgen er van langs als schooljongens, die hun tong hebben uitgestoken tegen den meester.

Hooren we wat Polak van de jaarverg. zegt:

> Het is mij immers niet te doen geweest om het N. A. S. er onder te helpen. Niets was en is mij liever dan dat lichaam te kunnen doen worden de federatie, die de Nederlandsche werklieden noodig hebben. Niet dat ik er tegen op zou zien, zoo mogelijk, eene geheel nieuwe federatie tot stand te brengen, als

het N. A. S. op den duur van geen verandering wil weten; ik heb heel weinig respect voor grijze haren om der wille hunner grijsheid alléén. Maar àls het N. A. S. den m.i. goeden weg op wil, dan zou het dwaas, zoo niet misdadig zijn, de bestaande organisatie links te laten liggen en eene nieuwe van den grond op te trekken. Nogmaals dus ik zag met verlangen uit naar de vergadering, omdat daar blijken zou of het federatie-denkbeeld werkelijk eenigen indruk had gemaakt en of men bereid was de eerste noodzakelijke stappen te doen.

De vergadering heeft nu plaats gehad: en al heeft zij zelfs niet voldaan aan mijne waarachtig niet àl te hoog gespannen verwachtingen, toch zijn er verblijdende verschijnselen te constateeren. De afgevaardigden der groote bonden gaven bijna allen blijk het met de hoofdstrekking mijner brochure eens te zijn. Men heeft besluiten genomen, die, al zijn zij kinderspel bij hetgeen gedaan had moeten en kunnen worden, toch wijzen in de richting en die waarschijnlijk niet of nog niet gevallen zouden zijn, als ik niet den steen mijner brochure geworpen had in den stilstaanden plas der Nederlandsche vakbeweging.

Hij noemt dan het salarieeren van den sekretaris als het verblijdend verschijnsel bij uitnemendheid en schijnt zich verder zoo weinig van 't verhandelde en beslotene op de hoogte te hebben geplaatst, dat-i niet beter weet of met de kontributieheffing is alles bij het oude gebleven — hetgeen-i met vette letter afdrukt — ofschoon toch iedereen, die lezen kan, uit de verslagen terstond opmaakte, dat voortaan de afdracht voor elk lid, staking of geen staking, 2½ cent per week zal bedragen, terwijl dit tevoren alléén bij staking gestort werd.

In 't volgend no. (17 Maart jl.) is-i 't weer totaal vergeten, dat er »*verblijdende verschijnselen te konstateeren*« zijn. Daarin doet-i weer 'n krachtiger poging dan ooit te voren om het N. A. S., om wiens ondergang het hem 'n week te voren niet te doen was, naar den kelder te helpen, en na de namen te hebben genoemd van hen, die met zijn plan instemming betuigden, verzoekt-i vriendelijk om hun bijstand bij dit sloperswerk.

Toen ik kennis maakte met de op de jaarvergadering genomen besluiten, was ik naïef genoeg te verwachten: 'n krachtig woord van Polak aan den Diamantbewerkersbond, om zich bij het N. A. S. aan te sluiten en zoodoende daarin opbouwend mede te werken aan al hetgeen hij voor 'n federatie wenschelijk acht. Niets van dat alles. Integendeel doet-i nog meer z'n best om den, door *zijn* steen thans niet meer stilstaanden plas.... leeg te pompen.

Ziehier waarom, volgens hem, de A. N. D. B. zich niet bij het N. A. S. kan aansluiten:

Gaarne zou ik in en met dat lichaam willen arbeiden aan de verheffing der vakorganisatie in ons land. Maar zoolang de wijze

van stemmen in het N. A. S. blijft zooals zij was en nu door hare jaarvergadering weer bevestigd is geworden, d. w. z. zoolang eene organisatie als de A. N. D. B. niet meer heeft en niet meer hebben kan dan zes stemmen, zullen wij buiten moeten blijven.

Zal de wijze van stemmen aan zijn demokratische eischen beantwoorden, dan zal moeten worden ingevoerd het »*een stem per hoofd*«, in welk geval dus de A. N. D. B. met ongeveer 8000 stemmen in het N. A. S. komt rollen.

Laten we dit stelsel, ook door King en Blatchford in hun federatie-schema aangeprezen, eens aan 'n proef onderwerpen:

Nemen we eens aan, dat bij het N. A. S. zijn aangesloten:

de A. N. D. B.	met	8.000	leden.
» A. N. T. B.	»	3.000	»
Samen	. . . . .	11.000	leden.

Verder:

de N. I. S. B.	met . .	1.500	»	[1]
» A. N. Tim. B.	» . .	1.200	»	
» A. M. B.	» . .	1.000	»	
» Mach. en Stok. bond	» . .	800	»	
» Landarb. bond	» . .	750	»	
» Steenhouwersbond	» . .	700	»	
» Metselaarsbond	» . .	700	»	
» Opperliedenbond	» . .	600	»	
» Schildersbond	» . .	600	»	
» Beh. en Stoff. bond	» . .	600	»	
» Naaistersbond	» . .	500	»	
» Bakkersgez. bond	» . .	500	»	
» Stukadoorsbond	» . .	400	»	
» Kleermakersbond	» . .	250	»	
» Grav. en Baggerl. bond	» . .	100	»	
» Heiersvereen.	» . .	50	»	
» Suikerbakkersvereen.	» . .	50	»	
Samen	. . . . .	10.300	leden.	

Er komt 'n voorstel aan de orde om de kontributie op 30 cent per week te brengen.

Dit wordt aangenomen in de vergaderingen van:

	Stemmen vóór.	Stemmen tegen.
den A. N. D. B. met	5.000	3.000
» A. N. T. B. »	2.000	1.000
Totaal . .	7.000	4.000

[1]) Cijfers en namen van organisatie's zijn hierbij geheel willekeurig genomen.

Verworpen wordt het in de vergaderingen van:

		Stemmen tegen.	Stemmen vóór.
den N. I. S. B.	met	1.200	300
» A. N. Tim. B.	»	950	250
» A. M. B.	»	800	200
» Mach. en Stok. bond	»	650	150
» Landarb. bond	»	650	100
» Steenhouwersbond	»	600	100
» Metselaarsbond	»	600	100
» Opperl. bond	»	525	75
» Schildersbond	»	525	75
» Beh. en Stoff. bond	»	550	50
» Naaistersbond	»	400	100
» Bakkersgez. bond	»	450	50
» Stukadoorsbond	»	325	75
» Kleermakersbond	»	200	50
» Grav. en Baggerl. bond	»	75	25
» Heiersvereen.	»	30	20
» Suikerbakkersvereen.	»	40	10
Totaal . .		8.570	1.730

In 't geheel dus 7.000 + 1.730 = 8.730 stemmen vóór.
en 4.000 + 8.570 = 12.570 » tegen.

Nu komt het in de verg. van het N. A. S. De gedelegeerden van den A. N. D. B. en den A. N. T. B. stemmen vóór; de rest tegen. Maar de eerste komt met 8000 en de tweede met 3000 stemmen, (hij voor elk honderdtal één stem: de eerste met 80, de tweede met 30, tezamen met 110 stemmen) en de anderen kunnen met hun allen slechts 10300 (103) stemmen in rekening brengen en dus . . . het voorstel wordt *tegen den wil der meerderheid* . . . aangenomen.

En nu hebben we nog verondersteld dat *allen* in die vergaderingen opkomen, terwijl in den regel de meerderheid, wier stemmental de gedelegeerden óók in de schaal werpt, thuis blijft.

't Komt mij voor, dat door aan de groote organisatie's 'n maximum van 6 stemmen toe te kennen, men meer dan genoeg gedaan heeft om de »overheersching« der groote bonden door de kleintjes te voorkomen; te meer daar het referendum toch altijd nog voor 't noodige evenwicht kan zorgen.

Als Polak niet anders wil binnen komen dan met de 8000 stemmen van hoogstens 2000 stemmers, arbeiders ziet hem er dan buiten te houden! En tracht dan door 'n steeds levendiger propaganda voor de van-alle-politiek-gespeende vakbeweging het N. A. S. zóó sterk te maken, dat de in eigenwaan gedrenkte pijlen van 'n Polak er even weinig tegen vermogen, als zeepbellen tegen 'n ijsbreker.